ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ «ՍՅՈՒՆՅԱՑ ԱՇԽԱՐՀ» ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է 2003Թ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ

Հասցե՝ ՀՀ, Սյունիքի մարզ, ք.Կապան, Շահումյան 20/32, 3301:
Հեռ.՝ (+374 285)5 25 63
(+374 91) 45 90 47
(+374 77) 45 90 47

Գրանցման վկայականը՝ 01Մ 000231:
Տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում:
Հասցեն՝ ք. Երեւան, Արշակունյաց 2:
Ծավալը՝ 2 տպագրական մամուլ:
Տպաքանակը՝ 1700: Գինը՝ 100 դրամ

ISSN 1829-3468

Սյունյաց Երկիր

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 2015Թ.
№ 31 (373-Ա)

www.syuniacyerkir.am

ú« Ñ ³ Ûñ»ÝÇù ¹ ³ éÝ
áõ ³ Ýáõß£

ì ²Ð²Ü î º ðÚ²Ü

Օրակարգային է մնում մարզի որոշ համայնքների սեփական եկամուտների հավաքման հարցը

Նոյեմբերի 24-ին հրավիրված մարզխորհրդի նիստում հիմնականում որոշ վարչությունների կատարած աշխատանքի տարեկան հաշվետվությունն էր:

Մասնավորապես պետբյուջեով մարզին եւ համայնքների բյուջեներին հատկացված միջոցների ընթացիկ ֆինանսավորման եւ դրանց նպատակային օգտագործման մասին ներկայացրեց մարզպետարանի աշխատակազմի ֆինանսական եւ սոցիալ-տնտեսական զարգացման վարչության պետ Հարություն Հովհաննիսյանը:

Ընդհանուր առմամբ 2015թ. համար պետբյուջեից մարզպետարանին տարբեր ծառայությունների գծով նախատեսված 8 մլրդ 752 մլն 927 հազարից դրամից փաստացի ֆինանսավորում կատարվել է 7 մրդ 28 մլն 762 հազար, այսինքն՝ ամբողջի 80.3%-ը:

Նոյեմբերի 23-ի դրությամբ ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի աշխատակազմին 2015թ. բյուջեով նախատեսված 524 մլն 113 հազարից փաստացի տրվել է 441 մլն 899 հազար դրամ: Ֆինանսավորումը բնականոն ընթանում է՝ հաշվի առնելով, որ դեռեւս տարվա 11-րդ ամիսը չի ավարտվել: Կրթության ոլորտում՝ 4 մլրդ 576 մլն 418 հազարից փաստացի ֆինանսավորումը կազմում է 3 մլրդ 820 մլն 25 հազար դրամ (ընդհանուրի 83.5 տոկոս): Համայնքների դոտացիաները կազմում են 2մլրդ 425 մլն 118 հազար դրամ, որից այս պահի դրությամբ փաստացի հատկացվել է 1 մլրդ 923 մլն 113 հազար դրամ կամ 80%-ը:

Վարչության պետը մանրամասն ներկայացրեց մարզին հատկացված գումարները՝ ըստ առանձին ծառայությունների:

Համայնքներում սեփական եկամուտների հավաքման մասին նախատեսված չէր խոսել, բայց Հ.Հարությունյանը հարկ համարեց եւս մեկ անգամ համայնքապետներին հիշեցնել, որ տարին ավարտվում է, եւ դրանց հավաքումը պիտի 100 տոկոսի հասցնել: Մարզում կան համայնքներ, որտեղ նույնիսկ 50 տոկոսի չի հասցվել սեփական եկամուտների հավաքումը:

Մարզի համայնքներում հողային պետական տեսչական ստուգումների արդյունքների եւ անելիքների մասին ներկայացրեց հողաշինության եւ հողօգտագործման բաժին-մարզային հողային պետական տեսչության պետ Մուշեղ Կոստանդյանը:

Համաձայն հողային հաշվեկշռի՝ 2014թ. հուլիսի 1-ից մինչեւ 2015թ. հուլիսի 1-ը մարզի համայնքներում պետական եւ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերի մասով իրականացվել է մոտ 1500 գործարք, այդ թվում՝ ուղղակի վաճառքի՝ 215, աճուրդ-վաճառքի՝ 76, անհատույց օտարման՝ 6, վարձակալության իրավունքի՝ 318, կառուցապատման իրավունքի՝ 412, հողի նպատակային նշանակության փոփոխության՝ 218, հողամասի գործառնական նշանակության փոփոխության՝ 89, կադաստրային քարտեզներում հայտնաբերված սխալների ուղղման՝ 18 եւ այլ գործարքներ՝ 148:

Չբավարարվելով միայն ընդունված իրավական ակտերի ուսումնասիրմամբ,

էջ 5

Քաջարանի հանքագործները կարեւորում են սահմանադրական բարեփոխումը եւ իրենց պատասխանատու համարում երկրի ներկայի ու ապագայի համար

2

Մտահոգիչ է զորակոչիկների առողջական վիճակը

ÒÙ»é ³ ÛÇÝ ½áñ ³ Ïáã

Մեղրու տարածաշրջանում հունվարի 8-ին մեկնարկելու է ձմեռային զորակոչը, որ տեւելու է մինչեւ ամսվա վերջը: Սա առաջին տեղեկությունն էր, որ իմացանք զինկոմիսարիատում: Իսկ այս օրերին ինչո՞վ են զբաղված: Զինկոմ, մայոր Դավիթ Անանյանի փոխանցմամբ՝ զորակոչիկներին, ովքեր կարիք ունեն լրացուցիչ հետազոտության, գործուղում են մայրաքաղաք: Եվ երկրորդը՝ պատվաստումներն են, որոնք արվում են զորակոչից մեկ ամիս առաջ: Զորակոչն ըստ էության արտացոլում է երիտասարդության առողջական վիճակի պատկերը: Զորակոչիկների առողջական խնդիրները շարունակում են մտահոգության առարկա լինել: Դավիթ Անանյանը, ով 1995 թվականից Մեղրու զինկոմիսարիատում է, նախ որպես զինկոմիսարիատի զորակոչի բաժանմունքի պետ, 2002 թվականից պաշտոնավարում է որպես զինկոմ, նշում է, որ նախկինում 80 հոգուց երեք-չորս հոգի էին ուղարկում լրացուցիչ ստուգման, այժմ՝ զորակոչվողների մոտավորապես կեսը: Առողջական խնդիրներ ունեցող զորակոչիկների շրջանում տարածված են սրտային հիվանդությունները, տեսողական խնդիրները եւ հոգեկան շեղումները:

Որ զինակոչիկային տարիք ունեցող երիտասարդներն առողջական խնդիրներ ունեն, համոզվում ենք հանրապետական մամուլից՝ «Չորրորդ իշխանություն» թերթում (24 նոյեմբերի, 2015թ.) տպագրված հրապարակումից: «Պետք է ուշադրության կենտրոնում պահել զորակոչիկի առողջության խնդիրը» հարցազրույցում պաշտպանության նախարարությանն առընթեր հանրային խորհրդի նախագահ, պաշտպանության նախարարի խորհրդական Գեղամ Հարությունյանը լրագրողի հարցին, թե ընդհանուր զորակոչի գործընթացում որն է համարում ամենամտահոգիչը, պատասխանում է, որ բոլոր պարագաներում

Դավիթ Անանյան, Մեղրու զինկոմ

էջ 4

Քաջարանի հանքագործները կարեւորում են սահմանադրական բարեփոխումը եւ իրենց պատասխանատու համարում երկրի ներկայի ու ապագայի համար

Աշոտ Մարգարյան
«Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ
տեխնիկական տնօրեն

Վահե Հակոբյան
«Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ
վարչական տնօրեն

Կարեն Մկրտչյան
«Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ
շինարարության գծով տնօրենի
տեղակալ

էջ 1

Հանրապետության սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեի նախօրեին պարզորոշ է դարձել հայաստանյան հանքարդյունաբերության հսկայի՝ «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության՝ մոտ 3500 հոգուց բաղկացած կոլեկտիվի վերաբերմունքը համապետական այդ միջոցառման հանդեպ:

Կոլեկտիվը ոչ միայն ամենամեծն է Սյունիքի մարզում, ոչ միայն երկրի խոշորագույն հարկատուների առաջին հորիզոնականները զբաղեցնողներից մեկն է, այլեւ սյունիքյան միջավայրում եւ մասնավորապես Կապանի տարածաշրջանում ունի հանրային աջակցության մեծ ռեսուրս, վստահության լուրջ քվե: Ընդ որում՝ այդ վստահությունը վերջին մեկ-մեկուկես տարում ձեռք է բերվել հանքագործների ու նրանց ընտանիքների հանդեպ տածած ուշադրության, ձեռնարկության աշխատանքների արդյունավետության բարձրացման, տարածաշրջանի հիմնախնդիրների հանդեպ մտահոգության գործնական դրսեւորման, սոցիալական բազմաթիվ ծրագրերի իրականացման շնորհիվ: Ծրագրերից ուշագրավ են հատկապես մարզկենտրոնի հրապարակի վերակառուցումը, Վաչագան գետի՝ Կապան քաղաքի տարածքով անցնող հունի մաքրումը…

Քաջարանցի հանքագործների հետ հանդիպումների արդյունքում եկանք եզրակացության՝ Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի կոլեկտիվը սահմանադրության ներկա փոփոխությունները համարում է կարեւոր քայլ հայոց պետականության ամրապնդման ճանապարհին եւ պատրաստ է «այո» ասելու առաջարկվող նախագծին:

Ամենակարեւորը՝ «այո»-ն հանքագործների մեծ մասի գիտակցական դիրքորոշումն է:

Ինչո՞ւ են հանքագործները կողմ սահմանադրության փոփոխությունների առաջարկվող նախագծին:

Նախ՝ կոլեկտիվում հստակ գիտակցում են, որ առաջարկվող փոփոխությունները շատ կարեւոր են երկրի առաջընթացի, հայոց պետականության կայացման գործում:

Գիտակցում են նաեւ, որ հանրապետության յուրաքանչյուր քաղաքացի, այդ թվում՝ ամեն մի հանքագործ, պատասխանատու է երկրի ներկայի ու ապագայի համար:

Կա նաեւ հիմնավոր վստահություն ընկերության ղեկավարության հանդեպ:

Ընկերության ներկայացուցիչներից մի քանիսի դիրքորոշումը՝ ստորեւ:

Աշոտ Մարգարյան, «Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ տեխնիկական տնօրեն. «Ինձ առավել շատ հետաքրքրեց հատկապես փոփոխությունների նախագծի տնտեսական բլոկը: Եվ դա՝ ոչ միայն աշխատանքիս բերումով: Առանց տնտեսական կայուն հիմքի, առանց տնտեսության համաչափ զարգացման երկրի առաջընթացի մասին անգամ չարժե մտածել: Իսկ նախագծում, փաստորեն, ճանաչվում եւ հավասարապես պաշտպանվում են սեփականության բոլոր ձեւերը: Հոդված 11-ով երկրի տնտեսական կարգի հիմքը հռչակվում են սոցիալական շուկայական տնտեսությունը, տնտեսական գործունեության ազատությունը, ազատ տնտեսական մրցակցությունը եւ բնակչության տնտեսական բարեկեցությունն ու սոցիալական արդարությունը: Ըստ փոփոխությունների նախագծի. «Պետությունը խթանում է շրջակա միջավայրի պահպանությունը, բարելավումը եւ վերականգնումը, բնական պաշարների ողջամիտ օգտագործումը՝ ղեկավարվելով կայուն զարգացման սկզբունքով եւ հաշվի առնելով պատասխանատվությունն ապագա սերունդների առջեւ»: Այդ հարցերը հետաքրքրում են հանքարդյունաբերության մեջ ընդգրկված յուրաքանչյուր մարդու, իսկ հռչակված դրույթները մեզ սրտամոտ են»:

Վահե Հակոբյան, «Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ վարչական տնօրեն. «Յուրաքանչյուր պետության զարգացման համար առանցքային նշանակություն ունի կայունությունը: Իմ կարծիքով սույն փոփոխությունները, նախեւառաջ, երկրի կայուն զարգացումը երաշխավորելու միտում ունեն: Մյուս կողմից՝ որակապես նոր մակարդակի են բարձրացվում մարդու իրավունքների երաշխավորումը, ապահովումն ու պաշտպանությունը: Այնուհետեւ՝ ամբողջ նախագծում կարմիր թելի պես անցնում է պետական կառավարման համակարգն ավելի արդյունավետ դարձնելու, իշխանության պատասխանատվությունը մեծացնելու միտումը: Չի կարելի չտեսնել երկրի քաղաքական իշխանության գերկենտրոնացվածությունը հաղթահարելու եւ ժողովրդավարական քաղաքական համակարգ ձեւավորելու շունչը»:

Կարեն Մկրտչյան, «Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ շինարարության գծով տնօրենի տեղակալ. «Գունավոր մետաղների միջազգային շուկայում ստեղծված ծանր վիճակում, գների նման անկման պայմաններում կոմբինատը կարողացավ ապահովել եւ ապահովում է ձեռնարկության համաչափ աշխատանքը, չի կասեցնում նախկինում ստանձնած սոցիալական պարտավորությունների եւ նախկինում սկսած սոցիալական ծրագրերի կատարումը: Ընդհակառակը՝ լրացուցիչ պարտավորություններ է ստանձնում Սյունիքի մարզում եւ առանձնապես Կապանի տարածաշրջանում: Նաեւ այդ ամենի շնորհիվ է, որ ընկերության ներկայիս ղեկավարությունը հարգանք ու վստահություն է վայելում ոչ միայն հանքագործների շրջանում, այլեւ տարածաշրջանի բնակչության մեջ»:

Ահա այսպես՝ մեկ ընտանիքին, մեկ թիմին բնորոշ միասնությամբ ու համախմբվածությամբ է Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի կոլեկտիվն արձագանքում առաջիկա հանրաքվեին:

Քաջարանցի հանքագործների մեկտեղված ջանքերն ու հստակ դիրքորոշումը, հանրապետությունում ծավալված քարոզչության համապատկերի վրա, միգուցե եւ առաջին հայացքից ընկալվեն իբրեւ վարչական ռեսուրսի արտահայտման յուրօրինակ ձեւ: Սակայն… Նախորդ մի քանի ընտրությունները, նաեւ ՀՀ նախագահի վերջին ընտրությունը ցույց են տվել, որ հանքագործների միջավայրում «վարչական ռեսուրս» ասվածն այնքան էլ կենսունակ հասկացություն կամ երեւույթ չէ: Քաջարանը նաեւ այդ հարցում իր ավանդույթներն ունի: Այնտեղ մեկ ճանապարհ կա՝ գիտակցված «այո», ազատ կամարտահայտություն, թափանցիկ ընտրություն… Այդ ճանապարհով էլ, որքանով հասկանում ենք, դեկտեմբերի 6-ի հանրաքվեին ընդառաջ է գնում Քաջարանը:

ՍԱՄՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Բագրատ Զաքարյան. «Չլինի ամենօրյա աշխատանք, մշտական կատարելագործում, մարդ միայն հեփընթաց կարող է ունենալ»

«Սյունյաց երկրի» հարցերին պատասխանում է Սյունիքի մարզային փրկարարական վարչության պետ Բագրատ Զաքարյանը

– Սա մեր անդրանիկ զրույցն է «Սյունյաց երկրի» էջերում, ուստի ցանկալի կլիներ ընթերցողին ներկայացնել, թե երբվանից եք սկսել պաշտոնավարել եւ ինչ ժառանգություն եք ստացել:

– Սյունիքի մարզային փրկարարական վարչության պետի պաշտոնը ստանձնեցի այս տարվա մայիսի 5-ին: Ինձ համար անսովոր ոչինչ չկար, քանզի նոր մարդ չեմ համակարգում: 17 տարեկանից ծառայում եմ ՀՀ զինված ուժերում, հետո տեղափոխվեցի արտակարգ իրավիճակների նախարարություն, այժմ՝ տարածքային կառավարման եւ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն: Ժառանգությունը կարելի է համարել բավարար, բայց եղածով չենք բավարարվում, ձգտում ենք ավելիին. մարտական պատրաստության դասընթացներ, համատեղ աշխատանքներ համայնքապետերի, հիմնարկ-ձեռնարկությունների հետ, համագործակցություն՝ առողջապահության նախարարության, ոստիկանության, ազգային անվտանգության ծառայության հետ, որի շնորհիվ շահում է միայն ժողովրդի անվտանգությունը:

– Այս համատեքստում կցանկանայի ներկայացնեիք կադրերով ապահովվածությունը, նրանց պատրաստության մակարդակը, ով-ով, եթե ոչ հրշեջ-փրկարարը միշտ պիտի հոգեպես եւ ֆիզիկապես պատրաստ լինի եւ ունակ գործել արտակարգ իրավիճակներում:

– Այսօրվա դրությամբ Սյունիքի մարզային փրկարարական վարչությունում, իր ստորաբաժանումներով, ծառայում է 188 հոգի, սրանից առաջ 156-ն էր, ընդունել ենք ֆիզիկապես առողջ, հոգեբանորեն պատրաստ նոր փրկարարներ, եւ այդ ամենը տարածքային կառավարման եւ արտակարգ իրավիճակների նախարարի հրամանի համաձայն, դա արվում է եւ կազմակերպվում սահմանված կարգով, զգալի առաջընթաց կա մեր նախկին ծառայողների պատրաստականության մեջ, կարողանում ենք նրանց ներգրավել դասընթացների մեջ, գործուղում ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա՝ վերապատրաստումների, պարբերաբար անցկացվում են հրամանատարային եւ հրամանատարաշտաբային ուսումնավարժություններ, որոնց ընթացքում թրծվում-պատրաստվում, իրենց որակավորումն են բարձրացնում հրշեջ-փրկարարները, ընդհանուր պրոֆիլի փրկարարները, վարորդները, ընդհուպ իմ տեղակալները: Ավելորդ չէ նշել վարչության աշխատակիցների կրթական մակարդակի մասին, նրանցից 23-ն ավարտել է ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիան, աշխատակիցներից ոմանք ավարտել են այլ բուհեր, ընդհանուր առմամբ վարչության անձնակազմի մոտ քառասունհինգ տոկոսն ունի բարձրագույն կրթություն: Վարչությունում ձեւավորվել է 48 հոգուց բաղկացած որոնողափրկարարական թիմ՝ զինված անհրաժեշտ սարքավորումներով եւ պատրաստ նույնիսկ մեկնել արտերկիր փրկարարական աշխատանքներ կատարելու:

– Ավելորդ չէր լինի, եթե ներկայացնեիք վարչության կառուցվածքը:

– Սյունիքի քաղաքային համայնքներից յուրաքանչյուրում ունենք մեկ հրշեջ-փրկարարական ջոկատ՝ բացառությամբ Մեղրու տարածաշրջանում կա մի առանձին հենակետ, գտնվում է Ագարակ քաղաքում: Այդտեղ 8 հոգի է աշխատում:

– Ո՞րն է վարչության ամենանեղ օղակը, ի՞նչն առաջնահերթ շտկելու անհրաժեշտություն կա:

– Ամենանեղ օղակը տեխնիկական հավաքակայանն է, ավելի ստույգ՝ խորհրդային տարիներից ժառանգություն մնացած հրշեջ մեքենաները, ամեն հնարավորն անում ենք, որ եղած մեքենաներով իրականացնենք մեր առջեւ դրված խնդիրները, երբեք հուսախաբ չենք անում ժողովրդին: Կապանում ունենք մեկ «Ռենո» մակնիշի մեքենա՝ ամենագնաց մեքենա է, դրա կարիքն ունեն մարզի բոլոր քաղաքային համայնքների ստորաբաժանումները: Այդ ամենագնացները հրատապ անհրաժեշտություն են, եւ իրենց արագընթացությամբ եւ ջրատարողությամբ հնարավոր է յուրաքանչյուր բարդ խնդիր լուծել, մեր ունեցածը «Զիլ-130» հրշեջ-փրկարարական մեքենաներն են, որոնցով կատարում ենք մեր առջեւ դրված մարտական խնդիրները: Եվ կան ստորաբաժանումներ, որոնք ունեն փրկարարական «ԳԱԶ-66» մակնիշի մեքենաներ:

– Իմ վերջին հարցազրույցը մարզային փրկարարական վարչության նախկին պետի հետ կայացել է մեկուկես տարի առաջ, եւ այդ ժամանակ նոր-նոր ձեւավորվում էին վարչության ճգնաժամային կառավարման կենտրոնը եւ «911» ծառայությունը:

– Արդեն տասը ամիս է, ինչ գործում է ճգնաժամային կառավարման կենտրոնը, որ հագեցված է ժամանակակից կապի միջոցներով, Սյունիքի յուրաքանչյուր կետից ցանկացած կապի միջոցից կարելի է հավաքել «911» հեռախոսահամարը, եւ ահազանգն անպատճառ կընդունվի ճգնաժամային կառավարման կենտրոնում, հեռախոսազանգերին մշտապես պատասխանում են, այդ կենտրոնը կարողանում է համախմբել բազմաթիվ կառույցների: Որպես կապ ապահովող ստորաբաժանում, երբեմն 1-03 զանգելու փոխարեն զանգահարում են 911 ծառայություն, մենք տասը-տասնհինգ վայրկյանի ընթացքում կանչը փոխանցում ենք բժշկական կենտրոնի շտապ օգնությանը: Ճգնաժամային կառավարման կենտրոնն ունի իր պետը՝ փոխգնդապետ Ռոմա Սահակյան, ավագ եւ կրտսեր հրահանգիչները, կարծում եմ, որ մարզի հասարակությունը վստահությամբ է վերաբերվում ճգնաժամային կենտրոնի «911» հեռախոսահամարին: Օրական այդտեղ մոտ 800 հեռախոսազանգ է ստացվում՝ տարաբնույթ, տարբեր ոլորտներին առնչվող:

– Նոյեմբերի 15-ից անցել եք

էջ 4

ՄԽԻԹԱՐ ԶԱՔԱՐՅԱՆ. «Իր քվեով ՀՀ քաղաքացին, նախեւառաջ, վստահությունն է արտահայտելու տեղական իշխանությունների հանդեպ»

Հարցազրույց Ագարակ քաղաքային համայնքի ղեկավար Մխիթար Զաքարյանի հետ

Հայաստանի Հանրապետությունը պատրաստվում է շրջադարձային իրադարձության՝ սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեի, որը տեղի կունենա 2015թ. դեկտեմբերի 6-ին:
Քարոզարշավը վաղուց է մեկնարկել, սակայն ոչ բոլոր դեպքերում են առաջարկվող փոփոխություններն ըստ պատշաճի մեկնաբանվում, պարզաբանվում: Իսկ քարոզիչների մեծ մասն էլ ընդհանրական բնույթի ելույթներ է ունենում, հաճախ՝ առաջարկվող փոփոխությունների հետ որեւէ կապ չունեցող: Այդ ամենի հետեւանքով ստվերում են մնում հարցեր, որոնք, մինչդեռ, հետաքրքրում են մարդկանց:
Մեր կարծիքով՝ դեռեւս ոչ պատշաճ լուսաբանվող, պարզաբանվող հարցերից մեկը տեղական ինքնակառավարման ոլորտն է:
Տեղական ինքնակառավարման բնագավառին առնչվող սահմանադրական փոփոխությունների որոշ դրույթներ պարզաբանելու համար էլ զրուցեցինք Ագարակ քաղաքային համայնքի ղեկավար Մխիթար Զաքարյանի հետ:

– Պարո՛ն Զաքարյան, մեր զրույցը սկսենք հոդված 121-ից՝ «Վարչատարածքային միավորները եւ բաժանումը»: Ըստ այդ հոդվածի՝ ՀՀ վարչատարածքային միավորներն են մարզերը եւ համայնքները: Վարչատարածքային բաժանումը, կառավարության ներկայացմամբ, սահմանվում է օրենքով:

Կարելի՞ է ենթադրել, որ հանրապետության վարչատարածքային միավորները, վարչատարածքային ներկայիս բաժանումը կարող են ցանկացած ժամանակ վերանայվել:

– Վարչատարածքային բաժանումը պետական կառավարման կարգի բաղադրիչներից է: Վարչատարածքային բաժանումը եւ տեղական ինքնակառավարումը կենդանի օրգանիզմ են, որոնք, ժամանակի պահանջներին համընթաց, կարող են եւ փոփոխվել: Նախ՝ 1991թ. շրջխորհուրդներ էին ու քաղխորհուրդներ, 1995թ. ձեւավորվեցին ներկայիս մարզերը, որ բազմաթիվ դրական տարրեր է պարունակում եւ տվյալ ժամանակաշրջանի պահանջ էր: Իմ կարծիքով, մոտ 20 տարում կառավարման այդ ձեւն իր արդյունավետությունն ապացուցել է. համակարգը կայացել եւ զարգացել է: Բայց դա չի նշանակում, որ տարածքային բաժանման ներկայիս կերպն անփոփոխ է: Խնդիրն այլ է տեղական ինքնակառավարման ոլորտում: Հատկապես փոքր համայնքներում տեղական ինքնակառավարման համակարգը վերանայելու կամ համայնքները խոշորացնելու խնդրի առաջ ենք կանգնած: Տեղական ինքնակառավարումը

էջ 7

ՎԱՐԴԱՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ. «Ազատ կամարտահայտություն, գիտակցված «Այո». ահա սկզբունքը, որով առաջնորդվում ենք այս օրերին»

«Սյունյաց երկրի» հարցերին պատասխանում է Քաջարան քաղաքային համայնքի ղեկավար Վարդան Գեւորգյանը

ՀՀ սահմանադրության փոփոխությունների նախագծի քննարկումն ու այդ փաստաթղթի շուրջ մեկնաբանությունները շարունակում են մնալ հասարակական եւ քաղաքական կյանքի կենտրոնում:
Սահմանադրական իրավունքի մասնագետներից բացի՝ կարծիք են հայտնում եւ մեկնաբանություններ անում նաեւ քաղաքական գործիչները, իշխանության եւ ընդդիմության ներկայացուցիչները: Կարծիքներն ու դիրքորոշումներն իրարամերժ են: Առավել ուշագրավ են, որ բնական է, մասնագետների դիտարկումները, բայց հետաքրքիր են նաեւ այն մարդկանց նկատառումները, ովքեր հանրության հետ ամենօրյա շփումների մեջ են, առօրյա կյանքում պատասխանատվություն են կրում կոնկրետ հարցերի համար, սահմանադրությունից գործնական հարցերի լուծում ակնկալում: Այդ մարդկանց թվում են, նախեւառաջ, համայնքների ղեկավարները:

– Պարո՛ն Գեւորգյան, նախ մի հարց, որը եւ կարող է առաջին հայացքից ոչ պատշաճ թվալ. Դուք պաշտոնի բերումո՞վ եք «Այո»-ի կողմնակից, թե՞ դա Ձեր համոզմունքն է եւ գիտակցված վերաբերմունքը:

Հարցը պատահական չէ՝ քարոզարշավին հետեւելիս հենց նման տպավորություն ենք ստանում՝ իշխանավորներն «Այո»-ի կողմնակից են, ոչ իշխանավորները՝ «Ոչ»-ի:

– Չեմ ուզում վիճարկել այդ տպավորությունը, դա Ձեր անձնական կարծիքն է: Բայց եւ ենթադրում եմ, որ վաղուց եք ինձ ճանաչում, բազմիցս հենց «Սյունյաց երկրում» եմ ամենակնճռոտ հարցերի վերաբերյալ դիրքորոշում հայտնել:

Իհարկե, ես ՀՀԿ անդամ եմ եւ կուսակցության պաշտոնական դիրքորոշումը շատ կարեւոր եմ համարում: Իսկ կուսակցության դիրքորոշումն առավել քան հստակ է՝ ազատ կամարտահայտություն, օրինավոր եւ թափանցիկ հանրաքվե, գիտակցված «Այո»:

Մեր կուսակցության կենսունակության պատճառներից մեկն այն է, որ բազմակարծության, ազատ կամարտահայտության կողմնակից ենք: Եվ սեփական դիրքորոշում ունենալն ու հայտնելը յուրաքանչյուր ՀՀԿ-ականի պատիվ բերող հանգամանք է:

Այնպես որ միայն գիտակցված «Այո», միայն ազատ կամարտահայտություն, իսկ մինչ այդ՝ անկեղծ քննարկում, երկխոսություն, բանավեճ:

– Այդ դեպքում կուզենայինք Ձեզանից եւս իմանալ՝ ինչո՞ւ անհրաժեշտ դարձան սահմանադրական բարեփոխումները. չէ՞ որ գործող սահմանադրությունը գլխավոր հարցերում չէր խոչընդոտում հանրապե-

էջ 6

Հանրաքվեն չի խոչընդոտի որոշ համայնքների ՏԻՄ ընտրություններին

Դեկտեմբերի 6-ին սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեին մասնակցելու իրավունք ունեն մինչեւ քվեարկության անցկացման օրը 18 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները, ինչպես նաեւ պարտադիր ժամկետային զինծառայողները, ձերբակալված կամ կալանավորված անձինք: Թիվ 37 եւ թիվ 38 ընտրատարածքային հանձնաժողովների նախագահներից տեղեկացանք, որ օրենքին համապատասխան եւ սահմանված ժամկետում ընտրատեղամասերում փակցվել են ընտրացուցակները, որոնք վերջնական տեսքով կտրամադրվեն հանրաքվեից երկու օր առաջ:

Արմեն Ստեփանյան
Թիվ 37 ընտրատարածքային հանձնաժողովի նախագահ

Սերգեյ Սարգսյան
Թիվ 38 ընտրատարածքային հանձնաժողովի նախագահ

Թիվ 37 ընտրատարածքային հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Ստեփանյանը նշեց, որ ընտրացուցակներում տեղ գտած սխալները շատ չեն եւ հիմնականում կապված են 18 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիների հետ (նախնական ցուցակի տեղադրման օրը հնարավոր է, որ տվյալ անձի 18 տարին չի լրացել. մինչ հանրաքվեն 18-ը լրանալու դեպքում քաղաքացին դիմում է լիազոր մարմին, այս դեպքում՝ անձնագրային բաժին, եւ հարցը ճշտվում է): *«Ինչ վերաբերում է մահացած անձանց անունները ցուցակում տեղ գտնելուն, ապա իմ տեղեկությունների համաձայն թիվ 37 ընտրատարածքում նման խնդիր չի առաջացել. համենայն դեպս ինձ կամ անձնագրային բաժին նման հարցով չեն դիմել»,* – նշեց Ա.Ստեփանյանը:

Նույն հարցի վերաբերյալ թիվ 38 ընտրատարածքային հանձնաժողովի նախագահ Սերգեյ Սարգսյանը նշեց, որ նախնական ցուցակները հրապարակվելուց հետո դրանց վերջնական ճշտումը երկու ամիս է տեւում: *«Հիմնականում քաղաքացիները դիմում են ընտրատեղամասը փոխելու հարցով, հազվադեպ նաեւ մահացած անձանց անունները ցուցակից հանելու դիմում էլ է լինում»,* – նշեց նախագահը:

Թիվ 37 ընտրատարածքում ձեւավորվել է 77, թիվ 38-ում՝ 76 ընտրատեղամաս: Տեղամասային ընտրական հանձնաժողովներն արդեն ձեւավորվել են, համապատասխան դասընթացները՝ անցկացվել: *«Ճիշտն ասած, այս տարի հանձնաժողովների որոշ անդամների կողմից պասիվություն նկատվեց, բայց նիստերը կայացել են, քվորումը՝ ապահովվել»,* – նշեց Ա.Ստեփանյանը:

Ինչպես նախորդ հրապարակման մեջ էինք ներկայացրել, այդ նույն օրը որոշ համայնքներում (Չափնի, Աշոտավան եւ Վաղատուր համայնքներում՝ համայնքի ղեկավարի, Ալվանքում եւ Նժդեհում՝ ավագանու անդամի) տեղի կունենան ՏԻՄ ընտրություններ, նախագահների հավաստմամբ, որեւէ խոչընդոտ չի լինի, պարզապես այդ տեղամասերի հանձնաժողովի անդամների համար լրացուցիչ աշխատանք կլինի:

Ա.Ստեփանյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ խոշորացույցներ են տրամադրվել բոլոր ընտրատեղամասերին՝ թույլ տեսողությամբ ընտրողների համար:

Ինչ վերաբերում է ընտրողների հանրաքվեին մասնակցելու պասիվությանը կամ ակտիվությանը, ապա Ա.Ստեփանյանի կարծիքով՝ հնարավոր է որոշակի պասիվություն նկատվի նախորդ ընտրությունների համեմատ (օրինակ՝ ԱԺ պատգամավորի ընտրության ժամանակ ընտրողը, ունենալով նախընտրած թեկնածու, ավելի շահագրգռված կլինի մասնակցել ընտրությանը), բայց *«չեմ կարծում, որ տարբերությունը մեծ կլինի. քաղաքացին հնարավորություն ունի իր կարծիքն արտահայտելու սեփական քվեով»,* – եզրափակեց թիվ 37 ընտրատարածքային հանձնաժողովի նախագահը:

Սերգեյ Սարգսյանի կարծիքով՝ ժողովուրդը պիտի գիտակցաբար գնա այս հանրաքվեին, քանի որ դրված է երկրի մայր օրենքի հարցը: *«Ես՝ որպես ՀՀ քաղաքացի, սահմանադրական փոփոխությունների կողմնակից եմ, եւ, կարծում եմ, այս ընթացքում համապատասխան քարոզչական աշխատանքները կատարվել են, որպեսզի քաղաքացիներն ավելի շահագրգռված լինեն մասնակցելու այս հանրաքվեին»,* – նշեց Ս.Սարգսյանը:

Վերջում եւս մեկ անգամ հիշեցնենք, որ նույնականացման քարտ ունեցող անձինք նույնպես իրավունք ունեն մասնակցելու հանրաքվեին:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Բագրատ Զաքարյան. «Չլինի ամենօրյա աշխատանք, մշտական կատարելագործում, մարդ միայն հետընթաց կարող է ունենալ»

էջ 2

ծմեռային տարեշրջանի սպասարկման աշխատանքներին, ի՞նչ նախապատրաստական աշխատանքներ են կատարվել:

– Նախ մինչեւ նոյեմբերի 15-ը մոտ մեկ ամիս ժամանակահատված է հատկացվում՝ տեխնիկան եւ անձնակազմը ձմեռային տարեշրջանին պատրաստելու նպատակով: Նոյեմբերի 15-ից անցել ենք ձմեռային աշխատանքային գրաֆիկի, տեխնիկան եւ անձնակազմը պատրաստ են, աշխատանքի նոր ընդունված հրշեջ-փրկարարները ստացել են ձմեռային հագուստը: Ուզում եմ ասել, որ մեր հասարակությունը թող լիովին վստահի «911» ծառայությանը, ոչ մի խնդիր չկա, բոլոր զանգերին անմիջապես պատասխան կլինի, եւ հրշեջ-փրկարարները միշտ պատրաստ են սպասարկել, նույնիսկ մարզի յուրաքանչյուր ճանապարհահատվածի անցանելիության մասին կարող ենք տեղեկատվություն տրամադրել:

– Մեր ընթերցողներին, անշուշտ, կհետաքրքրեն արտակարգ պատահարները եւ դեպքերն անցած ինը ամսում թվերով եւ փաստերով:

– 2015թ. ինն ամսում տեղի է ունեցել 637 արտակարգ դեպք, որոնց հետեւանքով զոհվել է 31 հոգի, որից երեքն այլ պետության քաղաքացի էր: Ընթացիկ տարում արտակարգ իրավիճակներով պայմանավորված դեպքերը մարզում աճել են 173-ով կամ 37,2 %-ով, զոհերի թիվն ավելացել է չորսով, վիրավորներինը՝ 40 մարդով: Նշված 637 դեպքից 539-ը տեխնածին են, դրանցից 324-ը հրդեհի դեպք, կամ տեխնածին դեպքերի 60,1 %-ը: Հրդեհների թիվը մարզում աճել է 62-ով կամ 23,6 %-ով: Գրանցվել է ճանապարհատրանսպորտային 53 պատահար, վերջինը Մեղրիում էր, որ երկու երիտասարդի կյանք է խլել, երկուսն էլ պայմանագրային ծառայող: Հաշվետու ժամանակահատվածում մարզում գրանցվել է տարերային աղետի 91 դեպք, այդ թվում ուժգին քամիներ, մի քանի օր առաջ ուժգին քամիները նյութական կորուստներ էին պատճառել Մեղրու տարածաշրջանի Լիճք համայնքին, մասնավորապես վնասվել էին համայնքի տների տանիքները: Վերջին տարերային աղետներից կնշեի նոյեմբերի 7-ին Կապան-Ծավ-Շվանիձոր-Մեղրի միջպետական ճանապարհի 41-րդ կիլոմետրում տեղի ունեցած քարաթափումը, որի հետեւանքով երկու հազար տոննա քարազանգված թափվեց ճանապարհին: Թեեւ եղանակն անբարենպաստ էր (մառախուղ եւ անձրեւ)՝ քարաթափման հետեւանքների վերացումը կազմակերպված անցավ, եւ երթեւեկությունն առանձնապես կաթվածահար չեղավ:

Սոցիալ-կենցաղային բնույթի 136 դեպք է արձանագրվել, որից չորս մարդ է տուժել: Այդ բնույթի դեպքերն անցյալ տարվա նույն ժամանակամիջոցի համեմատությամբ աճել են 28-ով:

– Ինչպես ասում են՝ փրկարարները գործում ինչպես ցամաքում, այնպես էլ օդում եւ ջրում: Մարզում կան լճեր ու ջրամբարներ (այս վերջինները հատկապես Սիսիանի տարածաշրջանում), եւ, ցավոք, արձանագրվում են ջրահեղձման դեպքեր: Մի ժամանակ ջրասուզակների եւ նրանց հանդերձանքի խնդիր էր ծագել:

– Ջրասուզակներ ունենք, նրանք հիմնականում կենտրոնացված են Սիսիանի հրշեջ-փրկարարական ջոկատում՝ նկատի ունենալով հանգամանքը, որ այդ տարածաշրջանում են մարզի ջրամբարները: Չէի ասի, որ ջրասուզակներն ապահովված չեն անհրաժեշտ հանդերձանքով ու պարագաներով, ինչպես նաեւ չէի ասի, որ գերազանց համալրված են: Ջրափրկարարական աշխատանքներ իրականացվում են, կոնկրետ հուլիսի 3-ին Սիսիանի տարածաշրջանի «Ղարաջղի գյոլ» կոչվող հատվածում մեր ջրասուզակները դուրս են բերել Սիսիանի Սառնակունք համայնքի բնակչի դին: Մի այլ դեպքում խեղդվողի դին դուրս է բերվել Սեւանից կանչված ջրասուզակների կողմից: Ինչպես երեւում է, մեր ջրասուզակները կատարելագործման տեղ տակավին ունեն: Այդ նպատակով նրանք ամռան ամիսներին լինում են Սեւանում՝ վերապատրաստման նպատակով:

– Ովքե՞ր են ձեզ հետ համագործակցում, դուք ո՞ւմ հետ եք կոորդինացնում ձեր աշխատանքները:

ԱՅՑԵՔԱՐՏ

Ծնվել է 1983 թվականին Մեղրու շրջանի Լեհվազ գյուղում: Վեց տարեկանում ընտանիքի հետ տեղափոխվել է Մեղրի քաղաք: Դպրոց է հաճախել Մեղրիում, իսկ ավարտել է Լեհվազի միջնակարգ դպրոցը: 2000 թվականին ընդունվել է Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտ, որը 2004-ին ավարտել է հրետանավորի մասնագիտությամբ: Զինծառայությունը սկսել է Մեղրու զորամասում որպես հրետանային դասակի հրամանատար: 2009-ին տեղափոխվել է Զորավար Անդրանիկի անվան զորամաս եւ շարունակել ծառայությունը որպես մոտոհրաձգային գումարտակի շտաբի պետ մինչեւ 2012 թվականը, իսկ 2012թ. մայիսից աշխատում էր ՀՀ տարածքային կառավարման եւ արտակարգ իրավիճակների նախարարության Սյունիքի մարզի փրկարար վարչության Մեղրու հրշեջ-փրկարարական ջոկատի հրամանատար: 2015թ. մայիսի 5-ից Սյունիքի մարզային փրկարարական վարչության պետն է:

Լավագույն ծառայության համար արժանացել է խրախուսանքների: Ամուսնացած է, ունի մեկ զավակ:

– Սերտ հարաբերություններ ունենք բոլորի հետ, բայց գիտեք, թե այս ամռանն ինչ հրդեհավտանգ իրավիճակ ստեղծվեց, եղան անտառային հրդեհներ, համագործակցում էինք «Հայանտառ» անտառտնտեսության մարզային ՊՈԱԿ-ների հետ, սերտ փոխհարաբերության մեջ ենք ոստիկանության, պաշտպանության նախարարության զորամասերի հետ, փրկարար աշխատանքներ իրականացնելու առումով՝ առողջապահական հիմնարկների հետ: Չկա մի կառույց, որոնց հետ նորմալ շփումներ եւ սերտ համագործակցություն չունենանք: Իրականում համատեղ աշխատանքը, գործադրված ջանքերը պտուղներ են տալիս: Ճանապարհաշինարարների հետ ընդհանրապես խնդիր չկա, մանավանդ մեղրեցի ճանապարհաշինարարների: Եթե որեւէ նորագույն տեխնիկա է մուտք գործում մարզ, դա բոլորինս է, գովելի է, որ անհրաժեշտության դեպքում շարքային քաղաքացին էլ մեր կողքին է լինում: Որպես օրինակ, կնշեի հունիսի 13-ին Մեղրի քաղաքի Զորավար Անդրանիկի N7 շենքում ծագած աննախադեպ հրդեհը մարելու գործում բնակչության ցուցաբերած արիությունը: Նրանք վտանգելով սեփական կյանքը, փրկեցին շենքի բնակիչներին եւ նրանց որոշ ունեցվածքը: Ես անուններ ներկայացրի տարածքային կառավարման եւ արտակարգ իրավիճակների նախարարին, խրախուսանքը չուշացավ: Հաշվետու ժամանակաշրջանում հրդեհներից կառանձնացնեի Ագարակի գազալցակայանում տեղի ունեցածը, որի ծավալներն ահռելի

էջ 6

Մտահոգիչ է զորակոչիկների առողջական վիճակը

էջ 1

մտահոգիչ խնդիր եղել եւ մնում է զորակոչիկների առողջական վիճակը: Հարցազրույցում մի ուշագրավ փաստ էլ է հայտնվում. ամեն զորակոչից հետո ձեւավորվում է քաղաքացիների ու զորակոչիկների դիմումների քննարկման հանձնաժողով: Եվ ահա վերջին երեք զորակոչերին միասին վերցրած՝ հանձնաժողովը ստացել է 861 դիմում-բողոք, որի 90 տոկոսից ավելին առնչվում է զորակոչիկների առողջական խնդիրներին:

Դավիթ Անանյանի համոզմամբ՝ ստեղծված վիճակի համար նախեւառաջ մեղավոր են իրենք՝ պատանիները: *«Հիմիկվա սերունդն ալարում է առավոտը մի քիչ վաղ արթնանա, լիցքային վարժություններ կատարի, վազի, պարզապես զբոսնի մաքուր, սառնաշունչ օդում: Էլ չեմ խոսում ֆիզիկական աշխատանքի մասին: Մեր սերնդի եւ այսօրվա սերնդի տարբերությունն ահռելի է այս առումով»,* – նկատում է մեր զրուցակիցը եւ հավելում, որ տարեցտարի զորակոչային տարիքի երիտասարդության թիվը նվազում է, պարտադիր զինվորական ծառայությունից խուսափողներ այժմ չկան, բայց ահա առողջական խնդիրներով զորակոչիկները շատ-շատ են:

Հետաքրքրվեցինք, թե, արդյոք, կան նախորդ զորակոչերի ժամանակ զինծառայությունից խուսափողներ: Պարզվեց, որ նրանց թիվը 12 է, հիմնականում նրանք են, ովքեր տարիներ առաջ ընտանիքներով տեղափոխվել են Մեղրուց եւ բնակվում են հանրապետությունից դուրս: Ի՞նչ ճակատագիր է սպասվում նրանց: Նրանք կարող են ազատվել քրեական պատասխանատվությունից, եթե մինչեւ զորակոչային տարիքը լրանալը ներկայանան զինկոմիսարիատ եւ ծառայեն հայոց բանակում: Այդ հարցը կարգավորվում է «Սահմանված կարգի խախտմամբ պարտադիր զինվորական ծառայություն չանցած քաղաքացիների մասին» ՀՀ օրենքով: Կա նաեւ քրեական պատասխանատվությունից ազատվելու մի այլ ուղի. եթե պարտադիր զինծառայությունից խուսափած անձը, ում 27 տարեկանը լրացել է, ինչպես սահմանված է կառավարության որոշմամբ, յուրաքանչյուր զորակոչի համար վճարում է նախանշված գումարը (յուրաքանչյուր զորակոչի համար, որից խուսափել է, կազմում է 100 հազար դրամ):

Հասարակության մեջ կարծիք կա տարածված, թե իբր ղեկավարների ու օլիգարխների երեխաները չեն ծառայում բանակում, մեզ հետաքրքրում էր զինկոմի արձագանքը դրան, այս առիթով մայոր Անանյանն ասաց, որ Մեղրիում նման բան չկա, որ ինչ-որ մեկի երեխան բանակ չպիտի գնա կամ ինչ-որ արտոնություններ ունենա: Իր որդին ծառայության է անցել Սիսիանի զորամասում: Ինչ վերաբերում է այլընտրանքային ծառայությանը, խիստ բացասաբար է վերաբերում երեւույթին, երբ մեկը ինչ-որ համոզմունքներով պայմանավորված՝ զենք չպիտի վերցնի եւ պաշտպանի հայրենիքը: Երեւույթը, բարեբախտաբար, տարածված չէ հանրապետությունում, յոթ-ութ նման դեպք է արձանագրված:

Խոսք եղավ նաեւ ռազմահայրենասիրական դաստիարակության մասին: Բանն այն է, որ անցյալ տարի ՀՀ պաշտպանության եւ կրթության ու գիտության նախարարությունների եւ Երկրապահ կամավորականների միության միջեւ կնքված եռակողմ փոխըմբռնման հուշագրի համաձայն հանրապետության կառավարությունը որոշում ընդունեց հանրակրթական դպրոցներում ստեղծել *«Պատանի երկրապահ» ակումբներ: Ի՞նչ կտա մանկապատանեկան հերթական այս կառույցը նախազորակոչային տարիքի պատանիներին: «Որպես զինվորական գործին մոտ կանգնած մարդ, կարծում եմ, նախաձեռնությունը տեղին է, հայրենիքին նվիրվելու գաղափարը պատանիների եւ աղջիկների մեջ մանկուց պիտի սերմանել, բայց որքանով նկատել եմ, պատանի երկրապահներով այդքան էլ չեն զբաղվում: Հայոց բանակի կամ երկրապահի օրվան նվիրված հանդիսություններին դպրոցականին զինվորական համազգեստ են հագցնում: Միջոցառում անցկացրին, պրծան եւ վերջ: Գաղափարը լավն է, բայց պետական մոտեցում չկա: Իրողությունն այն է, որ երկրապահ կամավորների միությունը խնդիր է դրել տեղերում ստեղծել նման ակումբներ, եթե մեկն այդ գործի համար վճարվեր, կարծում եմ՝ գործը սրտացավորեն առաջ կտաներ: Ըստ իս՝ հիմնական շեշտը պիտի դնել դպրոցներում ռազմագիտություն առարկայի ուսուցումը ամուր հիմքերի վրա դնելու վրա»,* – մանրամասնում է զինկոմը, ինչին հետեւում է հարցը՝ իսկ առարկայի դասագիրքը բավարարո՞ւմ է:

«Դասագիրքը երբեք չի բավարարել, այլ բան է, որ ունենանք լավ մանկավարժներ: Դպրոցներում օգտակար կարող է լինել մերօրյա ազատամարտի քուրայով անցած զինվորականների փորձը»: Դավիթ Անանյանը նշում է Մեղրու N1 միջնակարգ դպրոցի զինղեկ Սամվել Հայրապետյանի անունը (գնդի հրամանատարի տեղակալ է եղել, հրետանավոր), ում ղեկավարած դպրոցականների թիմը հաղթող է ճանաչվել նախազորակոչային տարիքի պատանիների մարզային մրցույթում: *«Պարտադիր չէ ամեն ինչ դասագրքով ուսուցանես, մի բան էլ դրանում կարող է բաց թողնված լինի, որը զինղեկը կարող է լրացնել իր մարտական փորձով: Խնդիրը ռազմագիտության դասարանների կահավորումն է, ինչը դպրոցի ուժերով հնարավոր չէ իրականացնել, իսկ հովանավորների թիվը գնալով նվազում է ցամաքող աղբյուրի պես»:*

Մայոր Դավիթ Անանյանն Արցախյան պատերազմի ակտիվ մասնակիցներից է, 1990 թվականին ընդգրկվել է ինքնապաշտպանական ջոկատներում եւ մասնակցել Մեղրու պաշտպանության համար մարտական հենակետերի կառուցմանը: 1991-ի օգոստոսին եղել է Մեղրու շրջանի անվտանգության համար ռազմավարական նշանակություն ունեցող Նյուվադի (այժմ՝ Նռնաձոր) գյուղի ազատագրման համար մղվող մարտիկների թվում: Մասնակցել է նաեւ մարտական այլ գործողությունների: Տեղեկացնում է, որ Մեղրու տարածաշրջանից մերօրյա պատերազմում 18 զոհ է եղել, այժմ զինկոմիսարիատում 20 հաշմանդամ է հաշվառված: *«Պատշաճ վերաբերմունքի արժանանո՞ւմ են նրանք».* հարցադրում, որ հնարավոր չէ շրջանցել: *«Երբ ինչ-որ բան այն չի լինում, նեղսրտում են, բայց Աստված մի արասցե, եթե պատերազմ լինի, բոլորն էլ զենք են վերցնելու: Մենք որ գնում էինք, մեզ ո՞վ էր ասում՝ գնացեք: Ամեն անգամ, երբ մեկնում էի մարտի դաշտ, համբուրում էի փոքրիկներիս, ամեն ինչ պատահում է պատերազմում, կյանք էր, էլի: Նախախնամությունն իմ կողմն էր»:*

Զինկոմիսարիատն այն մարմինն է, որտեղ ստույգ տեղեկություններ կան նաեւ Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցների մասին: Հետաքրքիր է՝ Մեղրու տարածաշրջանից քանի՞սն են ողջ նրանցից. վետերանների շարքերը, հատկապես վերջին տասնամյակում ահագնորեն նոսրանում են: Տեղյակ են պահում, որ Երկրորդ աշխարհամարտի քառուղիներով անցած մարդկանց թիվը Մեղրիում չի անցնում երկու տասնյակից: Տասը տարի առաջ, երբ տոնվում էր Մեծ հաղթանակի 60-ամյակը, վետերանները 85-ն էին, այժմ 15-ն են մնացել, հինգը՝ Մեղրիում, չորսը՝ Լիճքում, երեքը՝ Ագարակում, մեկական՝ Շվանիձորում, Տաշտունում եւ Գուդեմնիսում: Ամենատարեց վետերանը 1918 թվականին ծնված Գրիգոր Պողոսյանն է, «ամենաերիտասարդը» 1925 թվականին ծնված Գրիգոր Ազատյանը, ով տակավին չի կտրվել սեփական այգուց, որ տնից երեք կիլոմետր հեռավորության վրա է: Պատերազմի դժվարին օրերին ծանրությունն իրենց ուսերին առած եւ թիկունքում աշխատած ու ռազմաճակատայիններին նեցուկ կանգնածների թիվը 55 է: Մեծ հաղթանակի 70-ամյակի կապակցությամբ արժանին մատուցվեց 1418 օր Մեծ հայրենականի քառուղիներով անցած մարդկանց: Իզուր չի ասված՝ *«Եթե մեծին չհարգես, նրա տարիքին չես հասնի»:*

ՎԱՀՐԱՄ ՕՐԲԵԼՅԱՆ

Արքայանարնջի իրացման հարցի լուծումը եղել եւ մնում է բերքի փիրոջ հույսին

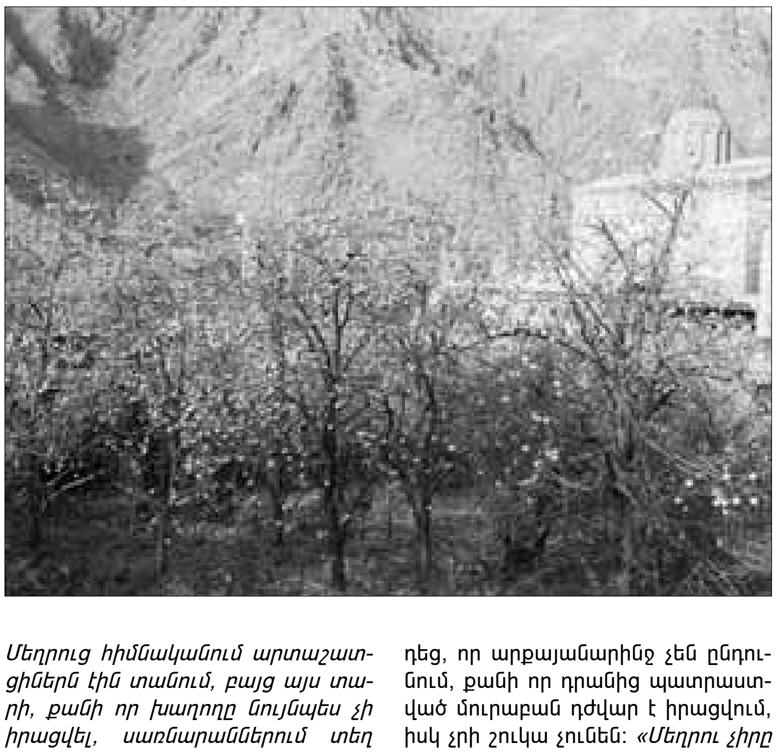

Տարվա այս ժամանակաշրջանում յուրաքանչյուր այցելու Մեղրիում ականատես կլինի արքայանարնջի առատ բերքին, որ մի կողմից՝ ուրախալի է, բայց եւ մյուս կողմից՝ «խնդրահարույց»: Բանն այն է, որ ինչպես այս տարի հանրապետությունում մի շարք պտուղ-բանջարեղենի, այնպես էլ արքայանարնջի իրացման հարցում մարդիկ կանգնել են լուրջ խնդրի առաջ: Երբեմն այն միտքն է ծագում, որ շատ հաճախ ցանկալի է, որ տարին անբարենպաստ լինի, որ առատ բերքը մարդու համար «գլխացավանք» չդառնա:

Մանավանդ այս տարի մենք ականատես եղանք բազում բողոքցույցերի, որոնք գրեթե միշտ այդպես էլ ցանկալի արդյունքի չհանգեցրին:

Ճշտելու համար, թե ինչ ճակատագիր կունենա Մեղրու արքայանարնջի առատ բերքը, զրուցեցինք տարբեր բնագավառի մարդկանց հետ:

Մասնավորապես Մեղրու քաղաքապետ Արշավիր Հովհաննիսյանը նշեց, որ այս տարի արքայանարնջի բերքը, նախորդ տարիների համեմատ, մոտ 300 տոննայով ավելին էր, եւ մարդիկ դեռեւս չեն հասցրել իրացնել: *«Չեմ կարծում, որ բերքը կփչանա, մարդիկ տարբերակ կգտնեն այն իրացնելու համար: Մեղրեցիները չեն դժգոհում եւ ցանկացած դժվարին իրավիճակից դուրս գալու ելք միշտ էլ գտնում են»,* – նշեց համայնքի ղեկավարը:

Մարզպետարանի աշխատակազմի գյուղատնտեսության եւ բնապահպանության վարչության պետ Սամվել Թանգյանը նշեց, որ մարզում ոչ միայն արքայանարնջի, այլեւ նռան իրացման խնդիր կա այս տարի, ինչի մասին կառավարությունը տեղյակ է: *«Հիմնականում այդ մթերքը մտնում է շուկա: Որոշակիորեն այդ հարցը լուծում է նաեւ գյուղմթերքների վաճառքի տոնավաճառը»,* – հավելեց նա:

Սյունիքի մարզպետարանի աշխատակազմի Մեղրու սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալության պետ Պավել Կարապետյանը, ով նաեւ երկար տարիներ զբաղվում է արքայանարնջի մշակմամբ, նշեց, որ տարին բերքառատ էր: Իրացման հարցում յուրաքանչյուր անհատ ինքը պիտի լուծում գտնի. չէ՞ որ դա իր սեփականությունն է: *«Արքայանարինջ Մեղրուց հիմնականում արտաշատցիներն էին տանում, բայց այս տարի, քանի որ խաղողը նույնպես չի իրացվել, սառնարաններում տեղ չկա արքայանարնջի համար: Դրա համար հիմնական մեր գնորդը չի տանում այս տարի բերքը: Բայց եթե ասենք, բերքը կփչանա, այդպես չէ. հաստատ ամեն մեկը մի տարբերակ կգտնի՝ օղի կթորեն, չիր կպատրաստեն, կկատարվի ապրանքափոխանակություն: Քաղաքային իշխանությունը հնարավորության սահմաններում միջնորդում է մթերքի իրացման հարցում, իսկ պետական մակարդակով այդ հարցը հնարավոր կլինի լուծել սառնարանային տնտեսություն հիմնելով, ինչպես եղել է խորհրդային տարիներին»,* – նշեց Պ.Կարապետյանը եւ հավելեց, որ մթերքի իրացման հարցում մշտապես աջակցում է համաքաղաքացիներին իր խորհուրդներով:

Մեղրու պահածոների գործարանի տնօրեն Գրիշա Գրիգորյանը մեզ հետ հեռախոսազրույցում հաղորդեց, որ արքայանարինջ չեն ընդունում, քանի որ դրանից պատրաստված մուրաբան դժվար է իրացվում, իսկ չրի շուկա չունեն: *«Մեղրու չիրը թե՛ հանրապետության մյուս տարածաշրջաններից, թե՛ դրսից բերվող չրի համեմատ շատ թանկ է, եւ մասսայական արտադրության դեպքում իրացման լուրջ խնդիր կունենանք: Չրի արտադրությունը մեծ ծախսերի հետ է կապված, քանի որ էներգակիրների միջոցով է չորացվում»*, – նշեց տնօրենը:

Իսկ Շամբի պահածոների գործարանի տնօրեն Վարդան Ստեփանյանը նշեց, որ չեն մթերել արքայանարինջ, բայց այս տարվանից սկսել են չրի արտադրություն. հնարավոր է՝ հետագայում այդ մրգի չիր էլ պատրաստեն:

Մեզ համար ակնհայտ է մի փաստ. պետական իշխանությունն այդ հարցով գրեթե չի զբաղվում, բերքի իրացման հարցի լուծումը մնում է բերքի տիրոջ հույսին:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Դոնորական արյան անվարձահատույց տրամադրում Կապանի քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ

Նոյեմբերի 27-ին Կապանի քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ քաղաքապետարանի եւ ենթակա կառույցների աշխատակիցների արյան կամավոր հանձնման ակցիա է կազմակերպվել՝ «Արյուն՝ ի հիշատակ» միջազգային նախագծի շրջանակներում: Ծրագրով նախատեսվել է մինչեւ 2015թ. ավարտը, Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելիցի կապակցությամբ զոհերի հիշատակը ոգեկոչելու նպատակով, ամբողջ աշխարհում կազմակերպել մեկուկես միլիոն արյունատվություն:

«Սյունիքի մարզային արյան փոխներարկման կայան» ՓԲԸ տնօրեն Արթուր Առաքելյանը տեղեկացրեց, որ տարիքային շեմ ընդհանրապես սահմանված է 18-60 տարեկանը, բայց իրենք սահմանել են 18-50 տարեկան: Արյան դոնոր դառնալու ցանկություն հայտնած կանանց քաշը պիտի 50-53 կգ եւ ավելի լինի, տղամարդկանցը՝ 60 կգ եւ ավելի: Այս ակցիայի առաքելությունը տարածաշրջանում արյան պաշարների համալրման խնդիրներով է պայմանավորված: *«Ոչ միայն մեր տարածաշրջանի մարտահրավերներն են պատճառը նմանատիպ ակցիաներ կազմակերպելու, այլեւ տարերային աղետների, խոշոր վթարների հավանականությունը, որոնց ընթացքում մեծ ծավալի արյուն է հարկավոր: Պետությունը բավականին միջոցներ է տրամադրում արյան դոնորի համապատասխան հետազոտության համար, որ բավականին թանկ արժե, բայց դոնոր դառնալու դեպքում անվճար է կազմակերպվում»,* – նշեց տնօրենը:

Արտակարգ իրավիճակների արյան բանկը համալրելու համար հանրապետությունում պարբերաբար իրականացվում են նմանատիպ ակցիաներ: Արդյունքում արյան առանձին բաղադրամասերի պաշար է կուտակվում, որ օգտագործվում է տարբեր իրավիճակներում: Արյուն վերցնելուց առաջ նախեւառաջ ստուգվում է դոնորի արյան հեմոգլոբինի չափը, զարկերակային ճնշումը, քաշը եւ այլն: Արդեն վերցված արյունն արյան փոխներարկման կայանում համապատասխան լաբորատոր հետազոտության է ենթարկվում՝ ստուգելու արյան միջոցով փոխանցվող մի շարք հիվանդություններ՝ ՄԻԱՎ, ՁԻԱՀ, սիֆիլիսի տարատեսակներ, բրուցելոզ, հեպատիտ B եւ այլն: *«Դոնորական արյունը վերցնում են կամավոր, անվարձահատույց, թե ինչքանով այն պիտանի կլինի, կորոշվի համապատասխան հետազոտությունից հետո»,* – տեղեկացրեց Արթուր Առաքելյանը:

Կապանի փոխքաղաքապետ Ռուդոլֆ Սարգսյանը նշեց, որ արյան դոնորն ինքն է որոշում, թե ինչ նպատակով եւ որտեղ տրամադրի արյունը:

Չնայած շատերը ցանկություն հայտնեցին արյան դոնոր դառնալու, բայց ակցիայի մասնակիցներից միայն 12 հոգի կամավոր սկզբունքով անհատույց դոնորական արյուն հանձնեց (մյուսները չէին համապատասխանում արյան դոնոր դառնալու նախապայմաններին):

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Օրակարգային է մնում մարզի որոշ համայնքների սեփական եկամուտների հավաքման հարցը

էջ 1 մարզպետարանի հողաշինության եւ հողօգտագործման բաժին-մարզային հողային պետական տեսչության կողմից, համայնքներում վարչական հսկողության աշխատանքների իրականացման ժամանակացույցին համապատասխան մարզի թվով 36 համայնքում իրականացվել են ընթացիկ ստուգումներ՝ հողօգտագործման բնագավառում հողային օրենսդրության պահանջների կատարման, հողամասերն ըստ նպատակային եւ գործառնական նշանակության օգտագործելու, պետական եւ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման եւ օգտագործման տրամադրման գործընթացների նկատմամբ:

Ստուգումների արդյունքներով արձանագրվել են մի շարք խախտումներ, որոնք առնչվում են հիմնականում հողային տվյալների հաշվառման, գրանցման, հողաշինարարական գործերի կազմման, իրականացված մրցույթների կամ աճուրդների արձանագրությունների ձեւակերպման, մեկնարկային գների հաշվարկման, տարածած հայտարարությունների ձեւակերպման հետ: Ստուգումների արդյունքներով արձանագրված խախտումների վերացման նպատակով համայնքների ղեկավարներին տրվել են պարտադիր կատարման ցուցումներ՝ սահմանելով կատարման իրատեսական ժամկետներ:

Ամփոփելով ելույթը՝ վարչության պետը հույս հայտնեց, որ համայնքների ղեկավարների եւ խնդրին առնչվող գերատեսչությունների ներկայացուցիչների հետ միասին կարող են էլ ավելի կարգավորել առկա վիճակը, եթե դրսեւորեն ավելի մեծ պատասխանատվություն, ոլորտին առնչվող օրենսդրության անհրաժեշտ իմացություն եւ գործառույթների կատարման գործում կարգապահություն:

Փոխմարզպետ Վաչե Գրիգորյանը կոչ արեց համայնքապետներին առավել պատասխանատու լինել եւ գործել օրենքի տառին համապատասխան՝ հետագա լուրջ իրավախախտումներից խուսափելու համար: ՀՀ օրենսդրական եւ գերատեսչական առանձին իրավական ակտերի եւ դրանցում կատարված փոփոխությունների մասին մանրամասն ներկայացրեց մարզպետարանի իրավաբանական բաժնի պետ Աշոտ Ասրյանը: Հատկապես շեշտը դրվեց ՏԻՄ-ի, տեղական տուրքերի եւ վճարների, քաղաքաշինության մասին ՀՀ օրենքներում, վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում կատարված փոփոխությունների վրա:

Մարզպետարանի աշխատակազմի ՏԻ եւ ՀԳՄՀ վարչության պետ Սեյրան Ավետիսյանը ներկայացրեց «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքում կատարված որոշ փոփոխությունների մասին:

Տոլորսի գյուղապետ Մարատ Առաքելյանը ներկայացրեց համայնքում իրականացված աշխատանքների եւ մտահոգիչ խնդիրների մասին: Նա նշեց, որ հատկապես նշանակալից իրադարձություն էր Շաքե-Սիսիան-Տոլորս ճանապարհի, Սիսիան-Դաստակերտ ճանապարհի Սիսիան-Տոլորս հատվածի ամբողջական հիմնանորոգումը, ինչի համար շնորհակալություն հայտնեց իշխանություններին: Համայնքի համար օրակարգային հարց է մնում գյուղի միջնակարգ դպրոցի հիմնանորոգումը եւ 400մ երկարությամբ խմելու նոր ջրագծի կառուցումը: Գյուղապետը նշեց, որ համայնքն էլ իր հերթին պարտավորվում է մասնակցել կատարվելիք աշխատանքներին եւ կատարել հնարավոր չափով ներդրում:

Շինուհայրում կատարված մեծածավալ աշխատանքների մասին ներկայացրեց գյուղապետ Սմբատ Երեմյանը: Նա նշեց, որ գազիֆիկացվել է ողջ գյուղը, հիմնանորոգվել են գյուղի միջնակարգ դպրոցը եւ նախակրթարանի երկու մասնաշենքը, լուսավորվել է կենտրոնական մայրուղին, 10 բազմաբնակարան շենքից 2-ի տանիքը հիմնանորոգվել, մյուսներում կատարվել է մասնակի վերանորոգման աշխատանք, փոխվել է 1.4կմ երկարությամբ խմելու ջրագիծը եւ այլն: Ս.Երեմյանը խոսեց նաեւ միջազգային դոնոր կազմակերպությունների հետ համագործակցության մասին: Նա նույնպես շնորհակալություն հայտնեց իշխանություններին աջակցության համար եւ նշեց, որ համայնքում հրատապ լուծում պահանջող երկու հարց կա՝ խմելու եւ ոռոգման ջրագծերի ամբողջական վերանորոգում:

Ամփոփելով մարզխորհրդի նիստը՝ մարզպետ Սուրեն Խաչատրյանը ներկաների ուշադրությունը հրավիրեց նիստի օրակարգում քննարկված հարցերի վրա, մասնավորապես՝ հողային հարաբերությունները եւ համայնքներում վարչական հսկողության աշխատանքների իրականացումը կարգավորող, պետական եւ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման եւ օգտագործման տրամադրման գործընթացների օրենսդրական պահանջների կատարում, սեփական եկամուտների պատշաճ մակարդակով հավաքում:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՎԱՐԴԱՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ. «Ազատ կամարտահայտություն, գիտակցված «Այո». ահա սկզբունքը, որով առաջնորդվում ենք այս օրերին»

էջ 3

տության զարգացմանը:

– Ես սահմանադրական իրավունքի մասնագետ չեմ եւ չեմ ուզում առաջարկվող փոփոխությունների խորքերը մտնել, իրավական բնույթի նրբություններ քննարկել: Բայց եւ չեմ կարող անվերապահ համաձայնել Ձեր դիրքորոշման հետ առ այն, որ գործող սահմանադրությունը մեր առաջընթացին չի խանգարում: Միգուցե եւ այդպես է, բայց ինչո՞ւ հրաժարվել այն քայլերից, որոնք ավելի հստակ կերաշխավորեն երկրի կայուն զարգացումը, ավելի հստակ կսահմանվեն մարդու իրավունքները, պետական կառավարման համակարգն առավել արդյունավետ կդարձնեն, կփոխեն դատական համակարգը եւ վստահություն կսերմանեն այդ ոլորտի հանդեպ…

Կամ՝ պետք չէ մասնագետ լինել տեսնելու, հասկանալու համար, որ գործող սահմանադրության մեջ բազմաթիվ հարցերում կիսալուծումներ եւ անորոշություններ կան:

Եվ ինչո՞ւ չգնալ այդ հարցերի լուծման ճանապարհով, ինչո՞ւ առաջ չնայել:

– Հասարակության մեջ, խոստովանենք, իշխում է նաեւ այն կարծիքը, որ սահմանադրության ներկա փոփոխություններն արվում են գործող իշխանության կամ վարչախմբի վերարտադրության համար:

– Պարզունակ մեկնաբանություն է: Դա, իմ կարծիքով, ավելի շատ քարոզչական հնարք է, փոփոխությունների նախագծի քննարկումը շրջանցելու մարտավարություն:

Իշխող կուսակցությունը, ոչ միայն հայաստանյան քաղաքագետների ու փորձագետների կարծիքով, բոլոր հիմքերն ունի առաջիկա համապետական ցանկացած ընտրությունում ստանալու հանրության վստահության քվեն:

Այնպես որ՝ վերարտադրության համար, եթե դա լիներ բուն խնդիրը, գործող սահմանադրությունն ավելի շահեկան դրույթներ է պարունակում:

– Ոչ պակաս ինտենսիվությամբ շրջանառվում է տեսակետ, որ աշխարհաքաղաքական փոփոխությունների, միջազգային դրության աննախադեպ սրման մեր օրերում արդարացում չի կարող ունենալ Հայաստանի սահմանադրության փոփոխման ներկա նախաձեռնությունը: Ասել է թե՝ ներկայումս մենք ավելի լուրջ եւ հրատապ ազգային ու պետական խնդիրներ ունենք, քան սահմանադրության փոփոխությունն է:

– Հենց աշխարհաքաղաքական զարգացումներն են, ռազմաքաղաքական նոր իրողություններն են, որ հայացքով նաեւ դեպի ներս շրջվելու խնդիր են դնում մեր առաջ: Նոր ժամանակներում, որքանով հասկանում եմ, մեզ խիստ անհրաժեշտ է պետական համակարգի գործունեության առավելագույն հստակեցում, ներքաղաքական կայունության ապահովում, խորհրդարանական կառավարման ներուժի լիարժեք օգտագործում: Իսկ սահմանադրության առաջարկվող փոփոխությունները միտում ունեն լուծելու նաեւ այդ հարցերը:

– Եվ, այդ բոլորով հանդերձ, շարքային քաղաքացուն ավելի շատ հետաքրքրում է մարդու իրավունքների եւ ազատությունների հարցը:

Սահմանադրական իրավունքի մասնագետները նշում են, որ ներկա բարեփոխումների առանցքը մարդու եւ քաղաքացու իրավական կարգավիճակի ընդլայնումն ու ամրապնդումն է:

Կարո՞ղ եք մեկ-երկու օրինակ բերել այդ առումով:

– Նախագիծն ամրագրում է, օրինակ, վարչարարության իրավունքը, որին գործող օրենսդրությունում մասնակի է անդրադարձ կատարված: Նախագծի 50-րդ հոդվածը հստակ ամրագրում է, որ յուրաքանչյուր ոք վարչական մարմինների կողմից իրեն առնչվող գործերի անաչառ, արդարացի եւ ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք ունի: Ավելին՝ նույն հոդվածի երկրորդ մասը սահմանադրական կարգավորման մակարդակ է բարձրացնում մարդու՝ լսված լինելու հիմնարար իրավունքը՝ սահմանելով, որ պետական ու տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ու պաշտոնատար անձինք պարտավոր են մինչեւ անձի համար միջամտող անհատական ակտ ընդունելը լսել նրան:

Կարեւոր նշանակություն ունի նախագծի 51-րդ հոդվածում պետական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու պաշտոնատար անձանց գործունեության մասին տեղեկություններ ստանալու, այդ թվում՝ փաստաթղթերին ծանոթանալու սահմանադրական իրավունքի առանձին ամրագրումը:

Եվ նման շատ դրույթներ, որոնք նախկինում չկային:

– Սոցիալական խնդիրների լուծման տեսակետից ի՞նչ նորություններ է առաջադրում սահմանադրության նախագիծը՝ դարձյալ մեկ-երկու օրինակ, եթե կարելի է: Ի վերջո դա էլ այն ոլորտներից է, որ մարդուն հետաքրքրում է:

– Կարծում եմ՝ սոցիալական պետության սահմանադրական դրույթն ավելի իրատեսական ու իրագործելի կլինի:

Ենթադրվում է, ասենք, սոցիալական ապահովության, սոցիալական ապահովագրության, սոցիալական օգնության նպատակային քաղաքականություն՝ թույլ չտալու համար սոցիալական շերտավորման անհամաչափ խորացում:

Ամրագրվում են մարդու սոցիալական իրավունքները՝ բժշկական օգնություն եւ սպասարկում ստանալու իրավունք, անվտանգ եւ արժանապատիվ աշխատանքային պայմանների իրավունք եւ այլն:

Հաճելի նորություն է, որ մարդու սոցիալական իրավունքի խախտման դեպքում անձը Սահմանադրական դատարան դիմելու իրավունք կունենա՝ իրավունքի պաշտպանության պահանջով:

Ամրագրված են սոցիալական ոլորտում պետության նպատակներն ամրագրող դրույթներ՝ գործարար միջավայրի բարելավում, ձեռնարկատիրության խթանում, բնակչության զբաղվածության խթանում, աշխատանքի պայմանների բարելավում, բնակարանային շինարարության խթանում, ծնելիության եւ բազմազավակության խթանում…

– Պարո՛ն քաղաքապետ, քիչ է մնում անթերի եւ կատարյալ համարեք սահմանադրության փոփոխությունների նախագիծը:

– Կատարյալ, անթերի սահմանադրություն որեւէ երկրում եւ երբեւէ չի եղել: Ի վերջո՝ ի՞նչ ասել է անթերի ու կատարյալ:

Սահմանադրությունը՝ որպես տվյալ հասարակության, պետության հիմնական օրենք, բխում է տվյալ ժամանակաշրջանի իրողություններից, տվյալ պետության նպատակներից, համամարդկային ու ազգային արժեքներից եւ, իհարկե, կառուցվում է՝ հաշվի առնելով նաեւ սահմանադրական ավանդույթներն ու սահմանադրական իրավունքի միջազգային փորձը:

Սահմանադրության փոփոխությունների առաջարկվող նախագիծը, համոզված եմ, տեղավորվում է այդ չափանիշների մեջ:

Փորձենք հետադարձ հայացք ձգել մեր պատմությանը: Կտեսնենք, որ հիմնական օրենքի առաքելություն ունեցող փաստաթղթերը հայոց մեջ միշտ էլ, նախեւառաջ, ժամանակի շունչն են արտահայտել եւ զարգացման միտումները նախանշել:

Հիշենք, օրինակ, Արցախի եւ Ուտիքի թագավոր հայազգի Վաչագան Բարեպաշտի (ծն. թ. անհայտ, մոտ 510թ.) կանոնակարգումները, որոնց համաձայն՝ պետք է կառավարվեր հասարակությունը: Ի դեպ, սխալված չեմ լինի, եթե Վաչագան Բարեպաշտի կանոնակարգումները համարեմ հայոց մեջ սահմանադրական գիտության նախադեպ: Այդ կանոնակարգումները պատասխան էին ժամանակի մարտահրավերներին:

Հիշենք նաեւ «Որոգայթ փառացը»՝ բուրժուական սահմանադրական հանրապետության առաջին նախագիծը հայ իրականությունում (18-րդ դարի 2-րդ կես, Մադրաս, հեղինակ՝ Շահամիր Շահամիրյան):

Այդ փաստաթղթի որոշ հիմնադրույթներ արդիական են նաեւ այսօր:

Դժվար չէ նկատել, որ սահմանադրության փոփոխությունների ներկա նախագծում այդ եւ նման այլ փաստաթղթերի ազդեցությունն էլ կա, որը բնական եմ համարում եւ անհրաժեշտ:

– Իսկ ի՞նչ է պակասում ներկա քարոզարշավին:

– Մի փոքր ավելի ժամանակ ունենալու պարագայում ընտրողներին ավելի հանգամանալից կներկայացնեինք առաջարկվող փոփոխությունները, մարդիկ ուզում են ավելի շատ իմանալ:

– Չե՞ք վախենում, որ «Ոչ»-ի կողմնակիցները սույն հանրաքվեն կվերածեն գործող իշխանությունների հանդեպ վստահության հանրաքվեի:

– Կա նման միտում, եւ դա ակնհայտ է: Քիչ չեն նաեւ ընտրողները, ովքեր հանրաքվեին հենց այդպես էլ վերաբերվում են:

Բայց վախենալու խնդիր չկա: Սյունիքի մարզում եւ հատկապես Քաջարան քաղաքում մենք այնքան ազնիվ ենք եղել ընտրողների հանդեպ, որ ավելի շատ վստահություն ու հավատ ենք ակնկալում մարդկանցից:

– Վարչական ռեսուրսի հետ էլ, հավանաբար, հույսեր եք կապում:

– Ես արդեն ասացի՝ մեր սկզբունքն առաջիկա հանրաքվեում ազատ կամարտահայտությունն է, գիտակցված «Այո»-ն, թափանցիկ եւ օրինավոր քվեարկությունը: Մնացյալն անհիմն խոսակցություն է:

Քաջարան քաղաքում հենց այդ սկզբունքով էլ աշխատում ենք:

Գործընթացն այնքան թափանցիկ է, որ վերն ասվածի հավաստիության մեջ այսօր էլ կարող եք համոզված լինել:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Բագրատ Զաքարյան. «Չլինի ամենօրյա աշխատանք, մշտական կատարելագործում, մարդ միայն հետընթաց կարող է ունենալ»

էջ 4

էին, եղան նաեւ վիրավորներ, լավ է, որ խուսափեցինք մարդկային զոհերից: Դա անվտանգության տեխնիկայի կանոնների խախտման հետեւանք էր:

– Այս ամռանը լուրերի թողարկումներում ամենապահանջվածներից էր եղանակի տեսությունը. անպակաս էին անտառային հրդեհները, հրո ճարակ դարձան նաեւ հացահատիկային մշակաբույսերի դաշտեր: Այդ մասին մի քիչ ավելի մանրամասն:

– Իրականում աննախադեպ շոգ էր այս ամռանը, հատկապես հրդեհավտանգ իրավիճակ էր ստեղծվել ցածրադիր գոտիներում, Ագարակ եւ Մեղրի քաղաքներում եւ դրանց հարակից գյուղերում, իսկ անտառային հրդեհները հաճախադեպ էին Մեղրու եւ Կապանի տարածաշրջաններում: Չկար, երեւի, մի օր, երբ հրդեհի ահազանգ չլիներ: Լարված գրաֆիկով էին աշխատում Մեղրու եւ Կապանի հրշեջ-փրկարարները: Պատահում էր, որ չէին հասցնում օրվա ընթացքում նորմալ սնվել: Խոշոր հրդեհներ եղան «Արեւիկ» ազգային պարկում, Ներքին եւ Վերին Խոտանան գյուղերում: Սիսիանում նույնիսկ ցորենի արտում հրդեհ բռնկվեց, մոտ 10 հա չափով ոչնչացավ ցորենի բերքը: Դեպքի վայրում էին Սյունիքի մարզպետը, մարզպետարանի գյուղվարչության պետը, երկրապահները: Հատկապես վերջիններիս օգնությամբ հնարավոր եղավ խուսափել բերքի ավելի մեծ կորստից: Այնտեղ, որտեղ չէր հասնում հրշեջ մեքենան, օգնության հասավ գյուղտեխնիկան: Տրակտորը հողը վարում էր, եւ հրդեհը, հասնելով հողի շերտին, մարվում էր:

– Վերեւում կանչերի մասին խոսվեց, դրանցից որո՞նք են գերակշռողը:

– Գերակշռողը սոցիալ-կենցաղային կանչերն են, հրդեհների եւ ճանապարհատրանսպորտային պատահարների մասին ահազանգերը: Ավելի շատ հրդեհների մասին ահազանգող կանչերը, երբ մարդիկ պատրաստ չեն լինում դրանց, իրենց հնարավորությունները չեն բավականացնում հրդեհաշիջման աշխատանքներ կատարել, դիմում են մեզ:

– Նաեւ զավեշտի հասնող զանգեր են լինում, հավանաբար, նաեւ այնպիսիք, որ ձեր իրավասությունների մեջ չեն մտնում:

– Լինում են: Այդպիսի զանգեր ավելի շատ Կապանի տարածաշրջանից են լինում: Մի քանի անգամ զանգել են, թե կատուն բարձրացել է ծառի վրա, ուղիղ պատշգամբիս դիմացն է, մլավում է եւ չի թողնում՝ հանգստանամ: Գնացել եւ կատվին իջեցրել ենք ծառից: Բայց կխնդրեի, անհեթեթ բաների համար չզանգել: Մենք միշտ պատրաստ ենք օգտակար լինել, բայց մի այլ տեղ հնարավոր է՝ անհետաձգելի փրկարարական աշխատանքի կարիք լինի, ու այդ մարտական հաշվարկն մինչ այդ գործը կիսատ թողնի եւ հասնի առավել կարեւոր պատահարի վայր, ժամանակի անտեղի վատնում լինի, եւ կարող է բանը բանից անցնել: Կեղծ զանգեր էլ են լինում, պատահում է՝ երեխան զանգում է «911» եւ ուզում է լսել, թե պարզապես ինչպես է հեռախոսավարը պատասխանում զանգին:

– Պարոն Զաքարյան, մեր նախնական զրույցի ընթացքում հետաքրքրական մտքեր հայտնեցիք սպայի կայացման եւ նրա կոչման մասին:

– Մի անգամ վերադասին գրություն պատրաստելիս իմ նկատառումներն էի արտահայտել, թե ինչպիսին պիտի լինի սպան, հրամանատարն ընդհանրապես: Համեմատել էի առողջ սերմի, կորիզի հետ, որը ճիշտ ձեւով հայրենի հողի մեջ դնելով ու պատշաճ ձեւով խնամք կազմակերպելով, ստանում ես բերքատու մի ծառ՝ ավելի հզորացնելով ու ավելի հոգեհարազատ դարձնելով երկիրը: Ինձ երբեք չեմ առանձնացրել զինվորականից, նույն ծառայությունն է, նույն պատասխանատվությունը եւ առավել եւս նույն պարտականությունները, եթե հարկ լինի նույն համազգեստով կանգնած կլինենք մեր բանակի, նրա զինվորի, հանրապետության գերագույն գլխավոր հրամանատարի կողքին: Եվ այդ սերմը պիտի դրվի մանկապարտեզից, դպրոցից եւ ժամանակ առ ժամանակ պիտի «հումուսով» հարստացնել, որ «ծառը» ուժեղանա, բերք տա: Եթե չլինի ամենօրյա աշխատանք, մշտական կատարելագործում, մարդ միայն հետընթաց կարող է ունենալ: Անընդհատ պիտի առաջ գնաս, որ հասարակությունը քեզ վստահի: Այս վերջին միտքը մեր «911» ծառայության առումով եմ ասում: Եթե մեր աշխատանքները պատշաճորեն չիրականացնենք, ոչ մեկը չի վերցնի հեռախոսափողը եւ զանգահարի «911» եւ խնդրի մեր օգնությունը:

– Եվ վերջին հարցը. որպես մարզային փրկարարական վարչության պետ, ի՞նչ կփոխանցեիք մարզի բնակչությանը, ի՞նչ կարեւոր բան դուրս մնաց մեր զրույցից:

– Կխնդրեի, մանավանդ երիտասարդներին, ձմռան ամիսներին ավտոմեքենաները վարել ռետինե դողերով, չափազանց վատ եղանակի դեպքում մեքենան վարել խիստ անհրաժեշտության դեպքում, լսեն, կատարեն փրկարար ծառայության եւ ոստիկանության հորդորները, չհայտնվեն վթարային իրավիճակներում: Փորձը ցույց է տալիս, որ ճանապարհատրանսպորտային պատահարների գերակշիռ մասի «հեղինակները» երիտասարդներն են, ովքեր մեքենայի ղեկին են նստում կամ ալկոհոլ օգտագործած, կամ էլ գերազանցում են սահմանված արագությունը:

Զրույցը՝
ՎԱՀՐԱՄ ՕՐԲԵԼՅԱՆԻ

ՄԽԻԹԱՐ ԶԱՔԱՐՅԱՆ.

«Իր քվեով ՀՀ քաղաքացին, նախեւառաջ, վստահությունն է արտահայտելու տեղական իշխանությունների հանդեպ»

էջ 3

պիտի ճկուն լինի. քարացած յուրաքանչյուր երեւույթ դեգրադացիայի է հանգեցնում:

– Հոդված 9-ի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում երաշխավորվում է տեղական ինքնակառավարում՝ որպես ժողովրդավարության էական հիմքերից մեկը:

Իսկապե՞ս տեղական ինքնակառավարումը համայնքների կառավարման լավագույն ձեւն է մեր պայմաններում. չէ՞ որ տեղական ինքնակառավարումը, ինչպես կյանքն է ցույց տալիս, նաեւ լուրջ թերություններ ունի:

– Ներկա պահին բազմաթիվ թերություններ կան շտկելու, բայց իմ՝ համայնքի ղեկավար աշխատելու այս ութ տարվա ընթացքում հսկայական աշխատանք է կատարվել տեղական ինքնակառավարման համակարգում եւ դեռ կատարվում է: ՀՀ-ն երիտասարդ պետություն է, եւ 15-20 տարին շատ կարճ ժամանակամիջոց է գոնե իդեալականին մոտ համակարգ ստեղծելու համար, բայց ես համոզված եմ, որ ճիշտ ուղի ենք ընտրել: Մոդելը, որ ժամանակին ընտրել ենք, եւ որքանով տեղյակ եմ, Գերմանիայի Հեսսեն երկրամասի կառավարման մոդելն է, որը, բնականաբար, հարմարեցված է տեղական մենթալիտետին: Մեր իշխանությունների որդեգրած նոր վարչատարածքային բարեփոխումների եւ ապակենտրոնացման կուրսի հետեւանքով զգալիորեն ավելանալու են տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավունքները եւ պարտականությունները: Մի խոսքով՝ տեղական ինքնակառավարումը համայնքների կառավարման լավագույն ձեւերից է, եւ շատ լավ է, որ սահմանադրական փոփոխություններով դա երաշխավորվում է:

– Բայց կան համայնքներ, որոնց սեփական միջոցները հազիվ տեղական բյուջեի 10-20 տոկոսն է կազմում, մինչդեռ կառավարման ձեւը դարձյալ համարում ենք տեղական ինքնակառավարում: Որքանո՞վ է նման իրավիճակը տրամաբանական:

– ՀՀ բյուջետային համակարգի եւ ՏԻՄ-ի մասին օրենքներում ՏԻՄ-երի համար բազմաթիվ եկամուտի աղբյուրներ կան, բավականին կետեր, որոնք ներկայումս չեն կիրառվում: Եթե նույնիսկ մեր տեղական ինքնակառավարման համակարգն ամենալավն էլ չէ, բայց տարիների փորձը ցույց է տալիս, որ ՏԻ-ն համայնքների կառավարմանը եւ զարգացմանը չի խոչընդոտում, այլ նպաստում է, մանավանդ ժողովրդավարությանը, կառավարման գործին հասարակության մասնակցությանը: Այսօր մենք ականատես ենք, որ առանց ժողովրդի վստահությունը վայելելու դժվար է համայնքի ղեկավար ընտրվելը, կայանալը կամ ընդհանրապես աշխատելը: Մեր համակարգը դրան է բերել: Ինչ վերաբերում է եկամտահարկին, ապա դրա 15 տոկոսը պիտի համայնքում մնա ըստ օրենքի, բայց ամեն տարի պետբյուջեի մասին օրենքում մեկ տողով գրում են՝ չկիրառել: Ժամանակի ընթացքում դա եւս կշտկվի, եւ տեղական ինքնակառավարման ֆինանսական հիմքերը կկայունանան:

– Այնուամենայնիվ, կա՞ն դեպքեր, երբ տեղական ինքնակառավարման սկզբունքները խոչընդոտում են համայնքի զարգացմանը:

– Ներկայիս միակ խոչընդոտը փոքր եւ թույլ համայնքների գոյությունն է: Եթե համայնքը, որի բյուջեի թեկուզ 50 տոկոսը ծախսվում է համայնքապետարանի պահպանման համար, ապա դրա գոյությունն ինքնանպատակ է: Չի կարող ՏԻ-ն կայանալ մի այնպիսի միջավայրում, որտեղ նրա գործի կեսից շատը միայն ինքնապահպանումն է: Ես այն համոզման եմ, որ համայնքների խոշորացման կուրսը մեծապես այդ հարցը լուծելու է: Ժամանակն է, որ, բացի ինքնապահպանումից, համայնքը նաեւ զարգացման հարցեր լուծի:

– Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրաշրջան է սահմանվել հինգ տարի: Արդյո՞ք դա շատ չէ, արդյո՞ք կարճ ժամկետով տեղական իշխանավոր ընտրելն ավելի ճիշտ չէ: Չե՞ք կարծում, որ կարճ ժամանակով ընտրված գյուղապետը կամ քաղաքապետն ավելի պատասխանատու կլինի:

– Ղեկավար ընտրվելու դեպքում, ինչպիսի աշխատանքային որակներ եւ փորձ էլ ունենաս, միեւնույն է, առաջին տարին ճանաչողական է լինում: 4-5 տարին օպտիմալ ժամանակաշրջան է. անպատասխանատու մարդը մեկ տարում էլ անպատասխանատվություն կցուցաբերի, 4-5 տարում էլ: Եվ ընդհանրապես՝ ես կողմ եմ ընտրությունների քանակի պակասեցմանը, ընտրությունների օբյեկտիվության բարձրացմանը: Ժողովուրդը պիտի հավատ ունենա ընտրության հանդեպ, որ այն դրական փոփոխություններ կբերի: Այդ ժամանակահատվածը բավական է հեռանկարային ծրագրեր կազմելու եւ դրանք կյանքի կոչելու համար: Այսօր իմ ղեկավարած համայնքում ընթացքի մեջ գտնվող ծրագրեր կան, որոնց պտուղները 10 տարի հետո ենք քաղելու: Եթե կրճատվի ղեկավարման ընթացքը, դա կխանգեցնի ավելի կարճաժամկետ ծրագրերի իրականացման, համայնքի ղեկավարն օրախնդիր հարցեր կլուծի, եւ ավելի շատ ցուցադրական կողմին ուշադրություն կդարձնի: Զարգացման տրամաբանությունն ավելի շատ հուշում է հեռանկարային ծրագրեր կազմել:

– Համայնքի ղեկավարի ուղղակի կամ անուղղակի ընտրություն է սահմանվել: Իհարկե, այս հարցը կորոշակիացվի ընտրական օրենսգրքով: Բայց արդյո՞ք համայնքի ղեկավարի անուղղակի ընտրությունն ընտրողին իշխանությունից հեռացնելու վտանգ չի պարունակում: Այդ դեպքում, կարող ենք ստույգ ասել, համայնքի ղեկավարը պատասխանատու է լինելու միայն իրեն ընտրող ավագանու անդամների առջեւ:

– Քանի դեռ ընտրական օրենսգրքով հստակեցված չէ այդ կետը, վաղ է եզրակացություններ անել: Բայց ոչ վաղ անցյալում շրջանային կամ քաղաքային խորհուրդներն էին շրջանի կամ քաղաքի ղեկավար ընտրում, ու դա ամենեւին էլ խանգարող հանգամանք չէր:

– Սահմանադրական փոփոխությունների արդյունքում արդյո՞ք հստակեցված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների եւ տարածքային կառավարման մարմնի (մարզպետարանի) հարաբերությունը:

Ըստ էության տարածքային կառավարումն այսուհետ եւս իրականացվելու է առանց տարածքային կառավարման մասին օրենքի, ինչպես մինչեւ հիմա՝ ՀՀ նախագահի հրամանագրերով:

Հոդված 160-ն ազդարարում է. «Կառավարությունը մարզերում իր տարածքային քաղաքականությունն իրականացնում է մարզպետների միջոցով»: Այդքանը: Մինչդեռ, նույն հոդվածի համաձայն՝ Երեւանում տարածքային կառավարման առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքով, թեեւ Երեւանը կունենա համայնքի կարգավիճակ:

Չե՞ք կարծում, որ առանց տարածքային կառավարման սկզբունքների սահմանադրական ձեւակերպման շատ հարցերում՝ համայնք-մարզպետարան հարաբերություններում անհստակություններ կլինեն:

– Գործող մի շարք օրենքներում շատ հստակ են սահմանազատվում մարզպետարանների եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները: Այսինքն՝ լիազորությունների եւ պարտավորությունների սահմանները ներառված են ճյուղային օրենքներում: Այնուհանդերձ վատ չէր լինի, որ ունենայինք տարածքային կառավարման մասին օրենքը, իսկ դա սահմանադրության շրջանակում լուծվող հարց չէ: Մի խոսքով՝ այս հարցը քննարկման կարիք ունի, եւ մենք ժամանակ ունենք քննարկելու:

– Վերադառնանք տեղական ինքնակառավարման հարցերին:

Հոդված 182-ը սահմանում է «Համայնքի խնդիրները եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները»:

Ըստ այդ հոդվածի 2-րդ կետի. «Պետական մարմինների լիազորությունների առավել արդյունավետ իրականացման նպատակով դրանք օրենքով կարող են պատվիրակվել տեղական ինքնակառավարման մարմիններին»:

Ի՞նչ եք կարծում, ո՞ր լիազորությունը, մասնավորապես, պետական մարմիններից նպատակահարմար է փոխանցել տեղական ինքնակառավարման մարմիններին:

– Այդպիսի փորձ ունենք արդեն. տեղական ինքնակառավարման մարմիններին են պատվիրակված արդարադատության նախարարությունից ՔԿԱԳ-ի, գյուղատնտեսության նախարարությունից՝ անասնաբուժական, առողջապահության նախարարությունից՝ սանիտարահիգիենիկ եւ հակահամաճարակային ծառայությունները: Ցանկալի կլիներ՝ կատարվեր սննդի անվտանգության վերահսկողության, հասարակական կարգի պահպանման, փրկարարական ծառայության, բուժծառայության եւ հանրակրթության, ինչպես նաեւ հանրային սպասարկման (գազ, ջուր, էլեկտրաէներգիա) լիազորությունների վերանայում՝ համայնքապետարանում դրանց ավելացման միտումով:

– Մի հարց էլ համայնքի բյուջեի, տեղական հարկերի եւ տուրքերի առնչությամբ:

Համայնքի բյուջեն, ըստ էության, այսուհետ եւս ձեւավորվելու է համայնքի սեփականություն հանդիսացող հողից եւ գույքից:

Արդյո՞ք համայնքի բյուջեի եկամտի ձեւավորման այդ աղբյուրները բավական են համայնքի կենսունակ, լուրջ բյուջե ձեւավորելու համար:

– Այս հարցը հնարավոր է կարգավորել միայն երկրի տնտեսական աճին զուգահեռ: Ներկայումս մեր երկիրն ավելին տալու հնարավորություն չունի: Եթե պետությունն ունենա բավականաչափ գումար, ապա տարբեր ճանապարհներով այն կտրամադրի համայնքին:

– Հոդված 12-ին անդրադառնանք՝ «Շրջակա միջավայրի պահպանությունը եւ կայուն զարգացումը»:

Սահմանադրության նոր նախագծում կարդում ենք՝ «հաշվի առնել պատասխանատվությունն ապագա սերունդների առջեւ»:

Ի՞նչ եք կարծում, մեզանում հանքարդյունաբերության ծավալների օրավուր մեծացմամբ կկարողանա՞նք պատշաճ պատասխանատվություն ստանձնել ապագա սերունդների առջեւ:

– Շատ բարդ եւ պատասխանատու ոլորտ է, որը պետական ռազմավարության տեսանկյունից պիտի դիտարկել: Սիրողական մակարդակով չի կարելի այդ հարցին պատասխանել: Անհրաժեշտ է համապատասխան ինֆորմացիա, մասնագիտական մոտեցում, խոր ուսումնասիրություն նման հարցին պատասխանելու համար: Եթե սահմանադրությամբ մենք նման պատասխանատվություն ենք ստանձնում, ապա նշանակում է՝ տեր կկանգնենք դրան: Ի վերջո, դա այն ոլորտը չէ, որ աչքաթող անենք:

– Եվ վերջին հարցը՝ Ձեր համայնքի բնակիչները եւ մասնավորապես հանրաքվեին մասնակցելու իրավունք ունեցող քաղաքացիները ծանո՞թ են սահմանադրական փոփոխությունների նախագծին:

– Սահմանադրության նախագծի բոլոր դրույթներին միջին քաղաքացին, բնական է, որ չի կարող տիրապետել: Իմ կարծիքով՝ իր քվեով ՀՀ քաղաքացին վստահությունն է արտահայտելու, նախեւառաջ, տեղական իշխանությունների հանդեպ. պատասխանելու է հարցին՝ իշխանությունը ճի՞շտ ուղով է ընթանում, թե՞ ոչ: Սա, իմ կարծիքով, վստահության յուրօրինակ հանրաքվե է: Սյունիքում, համոզված եմ, «Այո»-ի բարձր ցուցանիշ է արձանագրվելու, որ կպայմանավորվի նախեւառաջ այն աշխատանքի արդյունքով, որ մարզում իրականացվել է, այն ազնիվ վերաբերմունքով, որ ձեւավորել ենք ընտրողների հանդեպ:

Այս օրերին շատ են խոսում վարչական ռեսուրս կիրառելու մասին, որ չի համապատասխանում իրականությանը: Բնական է, ես՝ որպես ՀՀԿ անդամ, իմ քարոզչությունն եմ անցկացնում՝ ելնելով կուսակցության դիրքորոշումից եւ ծրագրային դրույթներից: Եթե չեն հավատում ընտրությունների արդարացի անցկացմանը, համեցե՛ք, կարող են այդ օրը գալ Ագարակ եւ հետեւել հանրաքվեի ողջ ընթացքին: Կրկնեմ ասածս. հանրաքվեի ընթացքում կարեւոր նշանակություն է ունենալու հանգամանքը, թե որքանով է տվյալ տարածքի ընտրողը վստահում իր իշխանությանը:

Իսկ մեկնարկած քարոզարշավին, իմ կարծիքով, պակասում են առավել մասնագիտական բացատրությունը եւ մատչելիությունը:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Քաղաքակրթությունը եւ ահաբեկչությունը

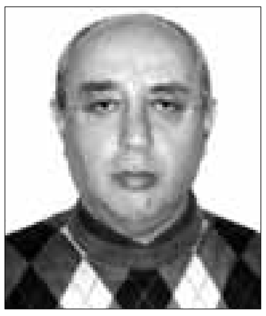

Կառլեն Թադեւոսյան

Î»ë ³ Ï»ï

Մարդկության պատմությունը Լյուիս Մորգանը դասակարգել է այսպես՝ վայրենություն, բարբարոսություն, քաղաքակրթություն:

Արդեն բարբարոսության շրջանում թալանելն ավելի հեշտ եւ մինչեւ իսկ ավելի պատվավոր էր թվում, քան ստեղծագործական աշխատանքը: Պատերազմը, որ առաջ մղվում էր միայն իբրեւ վրեժխնդրություն հարձակումների դեմ կամ անբավարար դարձած տերիտորիան ընդարձակելու համար, այժմ մղվում է լոկ թալանի համար, դառնում մշտական զբաղմունք:

Կյանքի զարգացման ընթացքում, երբ առաջ եկավ աշխատանքի բաժանումը եւ փոխանակությունն առանձին անհատների միջեւ, այլեւս երկար չտեւեց, մինչեւ որ գտնվեց այն մեծ ճշմարտությունը, թե մարդն էլ կարող է ապրանք լինել, թե մարդու ուժն էլ կարելի է փոխանակել եւ օգտագործել, եթե մարդուն ստրուկ դարձնես: Մարդիկ հազիվ էին սկսել փոխանակությունը, երբ նրանք իրենք էլ փոխանակման առարկա դարձան:

Սկսվեց ապրանքային արտադրությունը, այսինքն՝ սկսվեց քաղաքակրթության շրջանը: Բիրտ ընչաքաղցությունն է քաղաքակրթության մղիչ ուժը նրա առաջին օրվանից մինչեւ այսօր: Նրա միակ վճռական եւ վերջնական նպատակը հարստությունն է, դարձյալ հարստությունը եւ երրորդ անգամ հարստությունը:

Քաղաքակրթության հիմքը մի դասակարգի շահագործումն է մի այլ դասակարգի ձեռքով, թույլ ժողովուրդների եւ ազգերի շահագործումն ուժեղ ազգերի կողմից, հզոր պետությունների կողմից թույլ պետությունների շահագործումը, թալանումը:

Քաղաքակրթության ատրիբուտներն են՝ մասնավոր սեփականությունը եւ նրա ժառանգումը, ազգերը, պետությունները, կրոնները, մենամուսնական ընտանիքը, թույլին նվաստացնելը, ուժեղին քծնելը, պատերազմները, ահաբեկչությունը, կաշառակերությունը:

Երբ փլուզվեց սոցիալիզմի ճամբարը, ԽՍՀՄ-ը, առաջատար աշխարհի դեմ ծառս ելավ միջազգային ահաբեկչությունը, կատարողների կողմից ընկալվելով որպես ազատագրական պայքար: Այն մնացած՝ մեզ հայտնի չարիքների հետ կվերանա միայն այն ժամանակ, երբ մարդկությունը դուրս կգա քաղաքակրթությունից, այն է. ողջ մոլորակը կդառնա մեկ պետություն (քաղաքական կազմակերպական ձեւ), մեկ միասնական ժողովուրդ, կիրաժարվի կրոններից, մենամուսնական ընտանիքից եւ մասնավոր սեփականությունից:

www.arantsk.am

ԱՌԱՆՑՔ

«Առանցք» ընկերությունն սպառողին է առաջարկում տանիքների համար նախատեսված բարձրորակ արտադրության ցինկապատ, գունավոր լաքաներկված ծալքաթիթեղներ, կղմինդրներ, գիպսակարտոնի պրոֆիլներ, եվրո դուռ-պատուհանների պրոֆիլներ, ցանցեր: Ինչպես նաեւ մետաղական գլանվածքներ՝ սեւ թիթեղներ, մետաղական կլոր եւ քառանկյուն խողովակներ, ձողեր, շվելերներ, երկտավրեր, ամրան, ամրալար եւ մի շարք այլ ապրանքատեսականի:

Ê ³ Ýáõ Ã: ø. ºñ»õ ³ Ý, ² ñß ³ Ï áõ Ýó ³ ó 252
(+374 10) 44 64 84
(094) 44 64 84

¶ áñ Í ³ ñ ³ Ý: ø. ºñ»õ ³ Ý, Üáñ ³ · ³ íÇÃ 1/1
(+374 10) 44 11 22
(043) 44 11 22

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է **1995թ. Mercedes-Benz C200 սեդան**: **Վազքը**՝ 245,000 կմ ■ **փ.տ.**՝ ավտոմատ ■ արծաթավուն մետալիկ ■ ղեկը՝ ձախ ■ շարժիչը՝ 2.0 ■ ձիաուժ՝ 140 ■ մխոցների քանակը՝ 4 ■ անվահեծ՝ 15": Զանգահարել՝ (093) 89 63 84 հեռախոսահամարով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտարարվում է մրցույթ՝ Սյունիքի մարզի «Հրանտ Ոսկանյանի անվան Կապանի թիվ 12 հիմնական դպրոց» ՊՈԱԿ-ի անգլերենի, ֆիզկուլտուրայի, տեխնոլոգիայի եւ ՆԶՊ-ի ուսուցիչների թափուր տեղերի համար:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր (ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարի՝ 2013թ. հունիսի 19-ի N 317-Ա հրամանի հավելված 1-ի) եւ բանավոր (ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարի՝ 2013թ. հունիսի 19-ի N 317-Ա հրամանի հավելված 2-ի):

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում.

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (ձեւ 1),
2. Բարձրագույն կրթության մանկավարժության որակավորման աստիճանը հավաստող ավարտական փաստաթուղթ (դիպլոմ) կամ վերջին տասը տարվա ընթացքում մանկավարժական կամ ուսուցչական գործունեության առնվազն 5 տարվա աշխատանքային ստաժը հաստատող քաղվածք աշխատանքային գրքույկից,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:

Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ: Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ 2015թ.-ի դեկտեմբերի 25-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-14:00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա 2015թ.-ի դեկտեմբերի 28-ին, ժամը 14:00-ին Սյունիքի մարզի Հր. Ոսկանյանի անվան Կապանի թիվ 12 հիմնական դպրոցում, հասցեն՝ ՀՀ, Սյունիքի մարզ, ք. Կապան, Բարաբաթում թաղ., 2/1:

Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (093) 61 22 90 կամ (0285) 2 47 90 հեռախոսահամարներով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտարարվում է մրցույթ՝ Սյունիքի մարզի Գեղանուշի միջնակարգ դպրոցի ֆիզիկայի, ֆիզկուլտուրայի ուսուցչի թափուր տեղի համար: Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր՝ ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում.

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն,
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:

Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:

Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ դեկտեմբերի 25-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00ից 14:00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա դեկտեմբերի 28-ին՝ ժամը 14:00-ին, Գեղանուշի միջն. դպրոցում: Հասցեն՝ գ. Գեղանուշ, Վերին թաղ.4

Տեղեկությունների համար զանգահարել (0285)2-44-87 եւ 077-76-88-36 հեռախոսահամարներով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտարարվում է մրցույթ ՀՀ Սյունիքի մարզի «Կապանի թիվ 10 միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի աշխարհագրություն (11 դասաժամ), ինֆորմատիկա (7 դասաժամ) ուսուցչի թափուր տեղերի համար:

Ուսուցչի պաշտոնի համար նախատեսված վարձատրությունը որոշվում է՝ ըստ դասաբաշխման:

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների եւ մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր եւ բանավոր՝ ըստ ՀՀ ԿԳ նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի:

Մրցույթին մասնակցելու համար անձը հանձնաժողովին է ներկայացնում՝

1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (ձեւ 1),
2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ)՝ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ,
3. Անձնագրի պատճենը,
4. Ինքնակենսագրություն (ձեւ 4),
5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին եւ աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում),
6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափի,
7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Հայաստանի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունք,
8. ՀՀ արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաեւ զինգրքույկ:

Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:

Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչեւ դեկտեմբերի 25-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 10:00-ից 15:00-ը,բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի ըստ կարգի:

Մրցույթը տեղի կունենա 2015թ. դեկտեմբերի 28-ին՝ ժամը 15:00-ին, Սյունիքի մարզի Կապանի թիվ 10 միջնակարգ դպրոցում, հասցեն՝ Շինարարների 19: Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ (0285) 2 55 92 հեռախոսահամարով:

«Սիսիանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ում առկա է վիրաբույժի թափուր հաստիք: Մեր հասցեն է՝ ք.Սիսիան, Չարենցի 14:
«Սիսիանի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ, Հեռ. 0283-2-35-01, բջջ. 093-63-44-02 (տնօրեն), էլ. հասցե՝ sisian.medcenter@mail.ru

Սյունյաց երկիր

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
«ՍՅՈՒՆՅԱՑ ԱՇԽԱՐՀ»
ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր խմբագիր՝
ՍԱՄՎԵԼ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ

Հասցե՝ Կապան, Շահումյան 20/32:
Հեռ.՝ **(0285) 5 25 63, (091) 45 90 47, (077) 45 90 47**:
էլ.փոստ՝ syuniacyerkir@mail.ru
էլ.կայք՝ www.syuniacyerkir.am

Թղթակցությունները չեն գրախոսվում եւ հեղինակներին չեն վերադարձվում: Խմբագրության եւ հեղինակների կարծիքները կարող են չհամընկնել: Նյութերը ներկայացնել մեքենագիր վիճակում (3 մեքենագիր էջից ոչ ավելի):

«ԳՈՎԱԶԴ - ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ» բաժնում տպագրվող նյութերի համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:

Հղումը «Սյունյաց երկրին» պարտադիր է:

® նշանի տակ տպագրվում են գովազդային նյութեր:
Գրանցման վկայականը՝ 01Մ 000231:
Թերթը տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում:
Հասցեն՝ ք. Երեւան, Արշակունյաց 2:
Պետական աջակցություն՝ տարեկան 500 000 ՀՀ դրամ:

Ծավալը՝ 2 տպագրական մամուլ:
Տպաքանակը՝ 1700, գինը՝ 100 դրամ:
Ստորագրված է տպագրության 30.11.2015թ.: